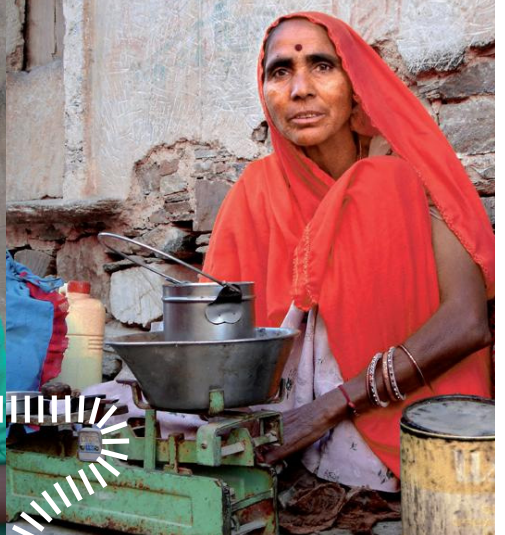

Reeks
**NOORD-ZUID VOOR
LOKALE BESTUREN**

GEMEENTEN ONDERSTEUNEN 4DE PIJLERINITIATIEVEN

Instrumenten en criteria om vorm te geven aan het
gemeentelijke ondersteuningsbeleid van projecten

JACQUES MEVIS & VALENTIEN GOETHALS

Reeks Noord-Zuid voor lokale besturen

Gemeenten ondersteunen 4de pijlerinitiatieven

Instrumenten en criteria om vorm te geven aan het
gemeentelijke ondersteuningsbeleid van projecten

Jacques Mevis en Valentien Goethals

Colofon

Gemeenten ondersteunen 4de pijlerinitiatieven. Instrumenten en criteria om vorm te geven aan het gemeentelijke ondersteuningsbeleid van projecten

Auteurs: Jacques Mevis en Valentien Goethals, medewerkers 11.11.11 – 4de pijlersteunpunt

Deze publicatie wordt uitgegeven door Uitgeverij Politeia in samenwerking met VWSG.

Brussel, 2010
© Uitgeverij Politeia nv
Ravensteingalerij 28
1000 Brussel
Tel. 02 289 26 10
Fax 02 289 26 19
info@politeia.be
www.politeia.be

Wettelijk depot D/2010/8132/295
ISBN 978-2-509-00841-1
NUR 820

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

INHOUD

Inleiding	7
1 Wat is het uitgangspunt van het Noord-Zuidbeleid in de gemeente?	9
1.1 Uitgangspunt 1: de inspanningen van burgers waarderen en de dynamiek die aanwezig is in de gemeente ondersteunen	10
1.2 Uitgangspunt 2: De bevolking in de eigen gemeente sensibiliseren en in beweging brengen	11
1.3 Uitgangspunt 3: Een duurzame bijdrage leveren aan de levensomstandigheden in het Zuiden	11
1.4 Uitgangspunt 4: Capaciteitsversterking van de groepen in de gemeente	12
1.5 Uitgangspunt 5: Bijdragen aan structurele veranderingen	13
1.6 Een combinatie van verschillende uitgangspunten	13
2 Welke soort organisaties steunen?	15
2.1 Steun aan 4 ^{de} pijlerinitiatieven	15
2.2 Steun aan ngo's	16
2.2.1 Waarom nationale projecten steunen?	17
2.2.2 Programma versus projectlogica	17
2.3 Bondgenoot voor een sterk Noord-Zuidbeleid in de gemeente	18
3 Welke organisaties komen in aanmerking voor steun?	21
3.1 Wat is het juridische statuut van een organisatie?	21

3.2	Wat is de capaciteit en het draagvlak van een organisatie?	21
3.3	Welke band is er met de gemeente?	22
3.4	Moet een organisatie lid zijn van de GROS?	24
4	Noordwerking	29
4.1	Een gezonde verhouding tussen 'Noordwerking' en 'Zuidwerking'	29
4.2	Verdeelsleutel	30
4.3	Wat wordt er gesteund in het kader van Noordwerking?	30
4.4	Steun aan eenmalige educatieve en sensibiliserende activiteiten	31
4.4.1	Wie kan een aanvraag indienen?	32
4.4.2	Welke projecten komen in aanmerking?	32
4.4.3	Procedure: Hoe en door wie worden de aanvragen beoordeeld?	33
5	Zuidwerking	35
5.1	Noodhulpfonds	35
5.2	Inleefreizen ('Rugzakverhalen')	36
5.3	Steun aan projecten: criteria om projecten te beoordelen	37
5.3.1	Geografisch criterium: Welke landen zijn 'ontwikkelingslanden'?	38
5.3.2	Inhoudelijke criteria	39
5.3.3	Waarden en aandachtscriteria	44
5.3.4	Methodologische criteria	45
5.3.5	Financiële criteria	46
5.3.6	Evaluatie- en bijsturingscriteria	47
6	Volgens welke procedure worden de projectaanvragen beoordeeld?	53
6.1	'Grote' en 'kleine' toelagen	53
6.2	Een evenwichtig aanvraagformulier	54
6.3	Eén of meerdere indieningsmomenten?	55

6.4	Een projectencommissie? Of toch maar niet?	55
6.4.1	Via de GROS	55
6.4.2	Via een aparte beoordelingscommissie	56
6.5	Geef feedback: van feedback kan je leren!	56
6.6	Een goed gesprek en een band van vertrouwen	57
6.7	De verdeling van de fondsen?	57
7	Verlaggeving, verantwoording en verantwoordingsstukken?	59
7.1	Verantwoordingsstukken	59
7.2	Zuidprojecten elk jaar opnieuw beoordelen?	60
7.3	Een toelage in schijven uitbetalen of niet?	60
8	Drie voorbeeldscenario's	63
9	Waar kan je terecht voor meer informatie en voor ondersteuning?	67
9.1	De Noord-Zuidkaart	67
9.2	De Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG)	67
9.3	11.11.11	68
9.4	Het 4 ^{de} pijlersteunpunt	69
9.5	VAIS – De Vlaams Overheid	69
9.6	De provinciale diensten voor ontwikkelingssamenwerking	70
10.	Bijlagen	71
	Bijlage 1: Voorbeeldaanvraagformulier voor gemeentelijke Noord-Zuidsubsidies	71
	Bijlage 2: Organisatiefiche	76

INLEIDING

Gemeenten worden steeds meer aangesproken door burgers die bezig zijn met een eigen project in het Zuiden. Zij rekenen op hun gemeente voor ondersteuning. Dat plaatst de gemeente voor nieuwe vragen: Welke projecten zijn waardevol om te steunen? Volgens welke criteria beoordeel je ze? En welke instrumenten heeft een gemeente om na te gaan of de toelagen ook goed besteed worden?

Het blijkt niet zo eenvoudig om dit onder te brengen in een evenwichtig subsidiereglement. Hoe organiseer je als gemeente best de verdeling van die subsidies? En wat wil de gemeente bereiken met haar ontwikkelingsbeleid? In veel gemeenten wordt hierover levendig gedebatteerd binnen de gemeentelijke raad voor ontwikkelingssamenwerking (GROS). In deze tekst reiken we een aantal instrumenten aan om het subsidieproces te organiseren als een proces waar iedereen uit leert, met als doel om samen tot betere en meer doeltreffende ontwikkelingshulp te komen.

Deze tekst is ontstaan uit een doorlichting van een vijftigtal subsidiereglementen van Vlaamse gemeenten, uit de vele gesprekken die we onderweg hadden met schepenen, ambtenaren en lokale GROS-medewerkers en uit de schat aan ervaringen die de medewerkers van provinciale 11.11.11-secretariaten de voorbije jaren samenbrachten over het gemeentelijk ontwikkelingsbeleid.

Voor de beoordelingscriteria van projecten hebben we getracht om modellen die algemeen gehanteerd worden voor het beoordelen van ontwikkelingsprojecten (door de Belgische overheid, maar ook internationaal, met onder meer inspirerende voorbeelden uit Nederland) te vertalen naar het lokale, gemeentelijke niveau.

Deze pocket bevat uiteindelijk heel veel informatie: te veel ongetwijfeld om alles volledig in elke gemeente toe te passen. Deze pocket wil echter vooral een 'gereedschapskist' zijn, waar iedereen naar eigen nood inspirerende instrumenten in kan zoeken voor het gemeentelijk ontwikkelingsbeleid.

Deze tekst kwam tot stand in samenwerking met de VVSG en in overleg met een denkgroep bestaande uit Ilse Renard (stafmedewerker VVSG-internationaal),

Katia Bogaerts (ambtenaar Evergem), Anja De Wachter (ambtenaar Sint Niklaas), Charlotte Logghe (ambtenaar Oostende), Alexandra Muylaert (ambtenaar stad Antwerpen), Bart Nobels (schepen voor ontwikkelingssamenwerking, Zemst), Jos Simons (ambtenaar Maaseik), Mariette Verwimp (ambtenaar Edegem). We danken hen hartelijk voor hun medewerking en hun inspirerende inbreng.

Jacques Mevis
Valentien Goethals

Medewerkers 11.11.11 – 4de pijlersteunpunt

1 WAT IS HET UITGANGSPUNT VAN HET NOORD-ZUIDBELEID IN DE GEMEENTE?

Het gemeentelijk Noord-Zuidbeleid heeft diverse aspecten. De meeste gemeenten maken een opsplitsing tussen 'Noordwerking' en 'Zuidwerking' of hanteren twee aparte reglementen voor deze twee subsidiemogelijkheden.

Noordwerking

De toelage voor Noordwerking omvat meestal:

- een budget voor de werking van de GROS en voor de initiatieven die de GROS zelf inricht, zoals een wereldfeest;
- werkingstoelagen voor lidorganisaties van de GROS;
- toelagen voor educatieve en sensibiliserende activiteiten in de gemeente.

Zuidwerking

De toelage zuidwerking omvat:

- steun aan projecten en programma's, zowel van 4de pijlerinitiatieven als van ngo's;
- steun aan het persoonlijke engagement van inwoners van de gemeente (ontwikkelingswerkers uit de eigen gemeenten, inleefreizen, vrijwilligerswerk of stages in het Zuiden...);
- een apart fonds voor noodhulp.

Gemeenten met een stedenband (meestal binnen het Vlaams convenantenbeleid gemeentelijke ontwikkelingssamenwerking) hebben doorgaans een apart budget voor deze stedenband en dragen op deze manier bij aan structurele veranderingsprocessen in het Zuiden. Dat budget valt buiten het bestek van het subsidiereglement. We besteden er in deze tekst dan ook geen aandacht aan.

Elke gemeente maakt eigen keuzes over wat ze wenst te ondersteunen vanuit haar Noord-Zuidbeleid en wat niet. Die keuzes hangen in grote mate af van het uitgangspunt van dat beleid. Wat streeft het Noord-Zuidbeleid na? Welke doelstellingen stelt de gemeente voorop?

Hieronder staan vijf uitgangspunten die een rol (kunnen) spelen in het gemeentelijk beleid. Uiteraard zijn meerdere van deze uitgangspunten dikwijls tegelijk aanwezig. Toch heeft elk van deze uitgangspunten andere consequenties voor de keuzes die gemaakt worden.

1.1 UITGANGSPUNT 1: DE INSPANNINGEN VAN BURGERS WAARDEREN EN DE DYNAMIEK DIE AANWEZIG IS IN DE GEMEENTE ONDERSTEUNEN

“Dat mensen uit de gemeente zich inzetten voor het Zuiden is op zich waardevol. Dat willen we als gemeente ondersteunen en waarderen.”

Als je dit als uitgangspunt neemt van het beleid, ligt de nadruk op het ondersteunen van de werking van de actieve groepen in de gemeente. Je voorziet als het ware een ‘aanmoedigingspremie’ voor de initiatieven van burgers, zonder veel vragen te stellen bij de inhoud en bij de kwaliteit van hun projecten en zonder teveel administratieve last.

Die benadering leunt nauw aan bij de realiteit in veel gemeenten. *“We hebben in onze gemeente een groep die al jaren containers naar het Zuiden verzendt”,* vertelt een schepen, *“We weten dat je daar vraagtekens bij kan plaatsen, maar ze zijn erg goed ingebed in hun deelgemeente en ze brengen heel wat mensen op de been. Dat willen we waarderen. Ik denk niet dat zij hun manier van werken nog zullen bijsturen, maar anderzijds is het ondenkbaar dat we hun jaarlijkse toelage van 500 euro plots zouden schrappen.”*

Deze aanpak is te verantwoorden zolang het om kleine bedragen gaat. Je vraagt weinig verantwoording voor de uitgekeerde toelage, maar je neemt als gemeente ook een beperkt risico.

Maar tot op welke hoogte kan je met gemeenschapsgeld projecten steunen zonder minimale eisen te stellen aan de kwaliteit en zin van deze projecten?

De dynamiek in de gemeente ondersteunen

- Nadruk op werkingskosten
- Lichte procedure / weinig administratie
- Weinig aandacht voor de impact in het Zuiden
- Kleine toelagen

1.2 UITGANGSPUNT 2: DE BEVOLKING IN DE EIGEN GEMEENTE SENSIBILISEREN EN IN BEWEGING BRENGEN

Bij dit uitgangspunt draait het ook om het ondersteunen van de initiatieven van de burgers, maar de nadruk ligt op 'Noordwerking'. De focus ligt op activiteiten die groepen in de gemeente zelf inrichten en op de mate waarin ze erin slagen om de bevolking in beweging te brengen en warm te maken voor het Zuiden.

4de pijlerinitiatieven worden in dit geval niet gesteund om de ontwikkelingsrelevantie van hun project in het Zuiden, maar omdat ze het Zuiden op tastbare manier tot bij de mensen brengen. De vragen naar kwaliteit en relevantie gaan over de activiteiten die in de gemeente zelf worden ingericht (scholenwerking, infoavonden, lokale acties...) en over de beeldvorming en de visie die ze naar buiten brengen.

De bevolking sensibiliseren en in beweging brengen

- Nadruk op steun aan activiteiten in eigen gemeente (Noordwerking)
- Aanvraagformulier activiteiten in eigen gemeenten
- Weinig aandacht voor de impact in het Zuiden

1.3 UITGANGSPUNT 3: EEN DUURZAME BIJDRAGE LEVEREN AAN DE LEVENSSOMSTANDIGHEDEN IN HET ZUIDEN

Wie aan ontwikkelingssamenwerking doet, grijpt in in het leven van anderen. Dat brengt verantwoordelijkheden met zich mee. *“Een duurzame verbetering van de levensomstandigheden van de meest kwetsbare bevolkingsgroepen in ontwikkelingslanden”* is de doelstelling die voorop moet staan bij alles wat we ondernemen in het kader van ontwikkelingssamenwerking!

Ook een gemeente die met gemeenschapsgeld stappen zet op het vlak van ontwikkelingssamenwerking, heeft de verantwoordelijkheid om kwaliteit voorop te stellen, zeker als het om aanzienlijke toelagen gaat. Het streefdoel moet zijn de impact van dit budget in het Zuiden zo doeltreffend mogelijk te maken, ook al is een gemeente internationaal slechts een kleine speler op het vlak van ontwikkelingssamenwerking.

Dit uitgangspunt eist dat je als gemeente kritische vragen stelt bij de projecten die worden gesteund. Je beoordeelt de projecten op hun inhoud en vraagt van de initiatiefnemers garanties over de kwaliteit van de aanpak in het Zuiden. Dit vraagt een grondige beoordelingsprocedure en legt meer administratieve last bij de organisaties die aanvragen indienen en bij de gemeente zelf.

Een duurzame bijdrage leveren aan de levensomstandigheden in het Zuiden

- Nadruk op projecten in het Zuiden
- Aanvraagformulier, selectieprocedure en grotere administratieve belasting
- Veel aandacht voor de impact in het Zuiden
- Grotere toelagen

1.4 UITGANGSPUNT 4: CAPACITEITSVERSTERKING VAN DE GROEPEN IN DE GEMEENTE

Burgers beginnen met veel enthousiasme aan een project in het Zuiden, maar al snel blijkt dit niet zo eenvoudig te zijn. Het gemeentelijk beleid kan als doelstelling hebben die groepen in de gemeente te ondersteunen in hun groeiproces.

De nadruk ligt dan op vorming, coaching en uitwisseling. Sommige gemeenten nemen het initiatief om regelmatig vormingen in te richten voor de GROS-leden. Of ze organiseren uitwisselingsmomenten om elkaar te leren kennen en samen na te denken over ontwikkelingssamenwerking.

Capaciteitsversterking van de groepen in de gemeente

- Nadruk op vorming en op ondersteuning van de GROS
- Dialoog – uitwisseling – vorming
- Veel aandacht voor de impact in het Zuiden

1.5 UITGANGSPUNT 5: BIJDRAGEN AAN STRUCTURELE VERANDERINGEN

Je kan er als gemeente voor kiezen het budget vooral in te zetten voor het bevorderen van structurele veranderingsprocessen. Je hecht dan minder belang aan het ondersteunen van losse projecten, maar komt terecht bij de thema's die vooral de ngo's aanreiken, zoals de Millenniumdoelstellingen, eerlijke handel, internationale arbeidsnormen, mensenrechten, kinderrechten, eerlijke en duurzame landbouw, duurzame ontwikkeling, enzovoort.

Vanuit dit uitgangspunt is het minder vanzelfsprekend om projecten van plaatselijke 4de pijlerinitiatieven te ondersteunen. De keuze gaat eerder naar *structurele steun* aan de lange termijnprogramma's van de ngo's en aan investeren in campagnes als 'FairTradeGemeente', 'Schone Kleren', '2015 De tijd loopt' of de klimaatcampagnes.

Bijdragen aan structurele veranderingen

- Nadruk op steun aan ngo's en deelname aan campagnes
- Veel aandacht voor de impact in het Zuiden via resultaten op lange termijn

1.6 EEN COMBINATIE VAN VERSCHILLENDE UITGANGSPUNTEN

Natuurlijk zijn verschillende van deze vijf uitgangspunten dikwijls tegelijk aanwezig in een gemeente. Het is uiteraard perfect mogelijk ze te combineren en in diverse domeinen tegelijk te investeren. Heel wat gemeenten doen dat ook. Maar in andere gemeenten zie je ook een duidelijke keuze voor één of twee van deze invalshoeken.

Toch kan het verhelderend zijn om bij het uitstippelen van het beleid of bij het uitwerken van een subsidiereglement de vraag te stellen van welke visie je wil vertrekken en welke doelstelling je prioritair voorop wil stellen. De discussie hierover kan erg interessant zijn. En elk van deze uitgangspunten heeft andere consequenties voor de keuzes die nadien gemaakt worden.

2 WELKE SOORT ORGANISATIES STEUNEN?

2.1 STEUN AAN 4DE PIJLERINITIATIEVEN

Gemeenten maken in hun reglement in toenemende mate ruimte voor steun aan 4de pijlerinitiatieven. De keuzes die een gemeente hierin maakt, hangen af van de uitgangspunten van het Noord-Zuidbeleid (zie boven). Maar steun aan 4de pijlerinitiatieven plaatst de gemeente voor de vraag hoe je deze steunaanvragen van deze kleine organisaties kan beoordelen en opvolgen. Welke kwaliteitsgaranties en welke controlemogelijkheden zijn er?

Bij steun aan erkende ngo's kan een gemeente terugvallen op de waarborg dat deze projecten al op een ander niveau inhoudelijk en boekhoudkundig werden doorgelicht. Bij kleinere projecten kan dat niet. Er is in Vlaanderen ook geen instantie die de goede werking van de 4de pijlerinitiatieven extern certificeert. De zeer grote diversiteit aan initiatieven maakt het ook voor het Vlaamse 4de pijlersteunpunt onmogelijk binnen zijn opdracht deze rol op te nemen en de kwaliteit van initiatieven te controleren en te waarborgen.

Om een goede besteding van de gemeenschapsmiddelen te verantwoorden, moeten gemeenten daarom zelf op zoek naar eigen beoordeling- en controlemogelijkheden. Voor kleine toelagen kan de inhoudelijke beoordeling summier blijven, met een beperkte administratieve last voor de gemeente én voor 4de pijlerinitiatieven. Bij grotere toelagen kan een overheid niet anders dan criteria vooropstellen en garanties vragen dat de middelen goed en doeltreffend gebruikt zijn.

Het is dan zoeken naar een adequate manier om, met de beperkte capaciteit waar een gemeente over beschikt, de ontwikkelingsrelevantie en de efficiëntie van een project in te schatten. Eén grote handicap is alvast dat controle op het terrein in de meeste gevallen onmogelijk is. Subsidiëring zal steeds gebeuren op basis van een dossier en, uiteindelijk, ook in grote mate op basis van vertrouwen.

4de pijlerinitiatieven steunen

Sterktes

- Concrete projecten met zichtbare resultaten op korte termijn
- Creatieve en vernieuwende aanpak van sommige initiatieven
- Veel enthousiasme bij de bezielers en medewerkers
- Beperkte kostenstructuur omdat ze werken met vrijwilligers
- Rechtstreekse band vanuit de gemeente met het project
- Veel dynamiek: 4de pijlerinitiatieven mobiliseren heel wat mensen rond hun project
- Concrete persoonlijke verhalen uit het Zuiden

Zwaktes

- Kleine projecten met beperkte ontwikkelingsrelevantie
- Weinig zicht op kwaliteit van project en minder garanties op duurzaamheid
- Teruggrijpen naar caritatieve, paternalistische hulpbenadering (door sommige initiatieven)
- Beoordeling op basis van vertrouwen en op basis van secundaire bronnen en nood aan beoordelingsprocedure en criteria door de gemeente zelf
- Het persoonlijke karakter en het gebrek aan organisatiestructuur en draagvlak maken kleine initiatieven kwetsbaar
- Gebrek aan vorming ('4de pijlers zijn doeners, geen denkers')

2.2 STEUN AAN NGO'S

Traditioneel ondersteunen gemeenten de ngo's die actief zijn in de gemeente. De activiteiten van de lokale vrijwilligersgroepen worden ondersteund met werkingsmiddelen. Bij steun aan projecten bieden ngo's het voordeel dat gemeenten kunnen terugvallen op het feit dat ngo's erkend zijn door de federale overheid, dat hun projecten en programma's werden doorgelicht op hun kwaliteit en dat hun boekhouding aan een strikte controle is onderworpen. Dat bespaart gemeenten de zorg zelf een beoordelingsproces voor deze projecten op te zetten. Al ontslaat dat ngo's niet van de verplichting naar de gemeente grondig en correct te rapporteren over de ondersteunde projecten.

2.2.1 Waarom nationale projecten steunen?

Als het op projectsubsidies voor ngo's aankomt, hoor je soms wel het argument dat het niet de taak is van een gemeente om 'nationale' projecten te ondersteunen. Sommige gemeenten verkiezen om hun beperkte middelen aan 'eigen' projecten te besteden: projecten die vanuit de gemeente zelf ondernomen worden. *“Ngo's vinden elders voldoende subsidies en de kleine bijdrage vanuit onze gemeente kan daar weinig aan toevoegen”*, wordt dan soms gesteld.

Dit argument gaat echter voorbij aan het engagement van de vrijwilligersgroepen die soms al tientallen jaren actief zijn in de gemeente. Ze worden dan als het ware 'gestraft' voor hun keuze *geen* eigen project op te zetten, maar aan te sluiten bij structurele projecten van een grotere organisatie.

Bovendien onderschat dit argument het belang van de gemeentelijke bijdragen als bron van inkomsten voor de ngo's. Deze steun is onmisbaar om hun partnerorganisaties in het Zuiden te kunnen blijven ondersteunen. In 2008 bedroeg de bijdrage van de Vlaamse gemeenten aan de 11.11.11-campagne 1 036 530 euro. Dat komt overeen met 18,1% van de totale opbrengst. Net als de rest van de campagneopbrengst werd dit bedrag verdeeld onder de lid-ngo's van de 11.11.11-koepel (Broederlijk Delen, Vredeseilanden, Oxfam Solidariteit, Oxfam Wereldwinkels, Wereldsolidariteit, FOS, Trias enzovoort.) volgens een overeengekomen verdeelsleutel.

2.2.2 Programma versus projectlogica

Ook het feit dat de meeste subsidiereglementen volledig opgesteld zijn volgens een 'projectlogica', maakt het moeilijk om de ngo's een plaats te geven. De reglementen gaan uit van projecten, beperkt in plaats en tijd. Ngo's werken steeds meer volgens een 'programmalogica'. Via meerjarenprogramma's worden langdurige processen ondersteund in samenwerking met partnerorganisaties in het Zuiden. In tegenstelling tot de gemeenten, gebruikt de federale overheid deze programmalogica als basis voor haar subsidiëring. Op gemeentelijk vlak zijn beide benaderingen soms moeilijk met elkaar te verzoenen.

Een reeks gemeenten lost dit op door in hun subsidiereglement een vaste, nominale bijdrage te voorzien voor de gemeenschappelijke koepelactie van 11.11.11. Ondermeer kleinere gemeenten met een beperkt budget, die geen ingewikkelde beoordelings- en controleprocedure willen opzetten, kiezen voor deze aanpak. In het subsidiereglement van Halle wordt die keuze

als volgt gemotiveerd: “Overwegend dat 11.11.11 jaarlijks een gezamenlijke en pluralistische campagne brengt van meerdere belangrijke Vlaamse ngo’s en overwegend dat de stad Halle een jarenlange traditie heeft opgebouwd, zal de helft van de middelen voor Zuidwerking voorzien worden voor projecten aangebracht door 11.11.11.”

Steun aan ngo’s	
Sterktes	Zwaktes
<ul style="list-style-type: none"> – Lange termijnvisie en projecten met ontwikkelingsrelevantie op lange termijn – Programma’s van ngo’s worden extern gescreend door DGD (federale overheid) – Structurele aanpak gericht op beleidsbeïnvloeding – Vrijwilligersgroepen met lange traditie die dikwijls goed ingebed zijn in de gemeente – Veel aandacht voor educatie en Noordwerking – Aansluiten bij grote internationale thema’s en campagnes 	<ul style="list-style-type: none"> – Weinig zicht op besteding van de middelen vanuit de gemeente – Geen rechtstreekse band tussen vrijwilligers en gesteunde projecten – Soms kritiek op de groot-schaligheid en op de (kosten) efficiëntie van ngo’s – Een complexe, structurele boodschap die het moeilijker maakt om mensen te mobiliseren – Weinig vernieuwing bij de vrijwilligersgroepen

2.3 BONDGENOOT VOOR EEN STERK NOORD-ZUIDBELEID IN DE GEMEENTE

4de pijlerinitiatieven en ngo’s hoeven geen concurrenten te zijn. Ze zijn in de eerste plaats bondgenoten voor een dynamisch ontwikkelingsbeleid in de gemeente. De GROS kan het ideale forum zijn om samen te werken aan een groter draagvlak voor ontwikkelingsthema’s.

Er hoeft geen tegenspraak te zijn tussen de ‘kleine’ en concrete verhalen uit het Zuiden die 4de pijlerinitiatieven aanbrengen en het ‘grote structurele’ verhaal van de ngo’s. Het zijn twee kanten van hetzelfde verhaal en ze kunnen elkaar versterken.

Ook op financieel vlak zou steun aan kleine 'lokale' projecten niet ten koste mogen gaan van steun aan meer structurele initiatieven die soms al tientallen jaren gedragen worden door andere vrijwilligersgroepen in de gemeente. Integendeel, ngo's en 4de pijlers kunnen de gemeente samen aanzetten om de (budgettaire) ruimte voor ontwikkelingssamenwerking te vergroten.

Nu de Belgische begroting voor ontwikkelingssamenwerking stilaan opschuift naar 0,7 % van het BNI, kunnen ngo's en 4de pijlers de gemeenten samen aansporen om een groeipad uit te tekenen naar meer ontwikkelingssamenwerking op lokaal vlak. Want in veel gemeenten is het aandeel voor ontwikkelingssamenwerking in de begroting nog steeds erg klein, ook al groeit het budget hiervoor van de Vlaamse gemeenten globaal.

3 WELKE ORGANISATIES KOMEN IN AANMERKING VOOR STEUN?

Wie komt in aanmerking voor steun aan een project in het Zuiden? Welke structuur moet een organisatie hebben om in aanmerking te komen? Welke voorwaarden zijn vereist? Wat verwacht de gemeente van een organisatie die ondersteund wordt? Die vragen worden in elke gemeente anders beantwoord.

3.1 WAT IS HET JURIDISCHE STATUUT VAN EEN ORGANISATIE?

In een aantal gemeenten, zoals in Hasselt, moet een organisatie een vzw zijn om in aanmerking te komen voor ondersteuning. Maar in de meeste gemeenten is het juridische statuut van een organisatie geen criterium. Meestal is het voldoende om een feitelijke vereniging te zijn.

De keuze alleen vzw's te ondersteunen, is best verdedigbaar. Wie een organisatie ondersteunt, wil zekerheid dat deze organisatie ook een stevige structuur en een erkend juridisch statuut heeft. Een vzw heeft verplicht statuten, een gestructureerde boekhouding en een aansprakelijk bestuur van minstens drie personen. Zo sluit je projecten uit die louter persoonlijke initiatieven zijn, maar het legt de lat ook hoger. Heel wat initiatieven vallen al meteen uit de boot.

3.2 WAT IS DE CAPACITEIT EN HET DRAAGVLAK VAN EEN ORGANISATIE?

Er is veel diversiteit binnen de 4de pijler. Het gaat van kleine, persoonlijke initiatieven tot stevige, goed gestructureerde organisaties die heel wat uitstraling hebben en soms honderden mensen mobiliseren. Als gemeente kan je zeker een onderscheid maken tussen verschillende soorten organisaties bij het beoordelen ervan.

Voor je een project steunt, kan je eerst de vraag stellen welke organisatie achter die subsidieaanvraag zit. Hoe is de organisatie gestructureerd? Is er een bestuur dat regelmatig vergadert? Is er een gestructureerde boekhouding? Hebben ze een achterban van medewerkers, vrijwilligers en schenkers? Hebben ze voldoende ervaring en is de draagkracht van de organisatie groot genoeg om hun projecten op te volgen?

Een goed gestructureerde organisatie met een breed draagvlak geeft je als gemeente ongetwijfeld meer garantie op kwaliteit. Een klein en persoonlijk initiatief is kwetsbaarder en wellicht minder duurzaam. Je kan je afvragen of het een taak voor de gemeente is louter individuele initiatieven van burgers te ondersteunen, die niet gedragen worden door een bredere groep of vereniging?

Zie ook de lijst met inspirerende vragen om de capaciteit en de draagkracht van een organisatie in kaart te brengen op blz. 26.

3.3 WELKE BAND IS ER MET DE GEMEENTE?

Een criterium dat in de meeste reglementen zwaarder doorweegt dan de organisatiestructuur is de link met de gemeente. Een subsidieaanvraag kan in regel alleen maar ingediend worden door inwoners van de gemeente. En er moet een duidelijke link zijn tussen het ondersteunde project en de gemeente.

Wat die 'link' juist moet inhouden, wordt op verschillende manieren ingevuld.

Veel gemeenten vragen van een organisatie een actieve werking in de gemeente. Soms moet de organisatie minstens één of twee jaar actief zijn voor ze een aanvraag kan indienen. Zo vermijd je dat de link met de gemeente alleen maar een postadres is van één vrijwilliger die toevallig in de gemeente woont. In Zemst moet een organisatie – net als elke sport-, jeugd- of cultuurvereniging – vooraf door het schepencollege erkend worden als lokale vereniging.

In Dilbeek wordt de verankering in de gemeente gekoppeld aan de mate van fondsenwerving in de gemeente. Organisaties krijgen steun in verhouding tot de hoeveelheid fondsen die ze in de gemeente werven. Dat geeft een beeld van hoe groot het netwerk van die organisatie lokaal is.

Een aantal gemeenten beperkt de steun tot projecten waarmee er een rechtstreekse en persoonlijke band is vanuit de gemeente. Wie een projectaanvraag indient, moet zelf betrokken zijn bij de uitvoering ervan of moet een persoonlijke band hebben met het gesteunde initiatief. Meestal is niet duidelijk omschreven wat die persoonlijke band juist moet inhouden.

Dit criterium wordt in sommige gemeenten ook gehanteerd om ngo's bij voorbaat uit te sluiten van steun. Bij ngo's is er meestal geen rechtstreekse band tussen het gesteunde project en de vrijwilligers in de gemeenten. Maar is het wel terecht dat vrijwilligersgroepen – die soms al tientallen jaren actief zijn in de gemeente, maar die er *niet* voor kiezen om een eigen project te op te zetten en zich aansluiten bij een grote organisatie – op deze manier in de kou worden gezet?

Soms eist de gemeente de aanwezigheid ter plaatse van een coöperant of ontwikkelingswerker uit de gemeente. Dit criterium is uiteraard zeer beperkend. Het is ook niet helemaal te verzoenen met de huidige kijk op ontwikkelingssamenwerking, die de rol van lokale partnerorganisaties vooropstelt en het werken met lokaal personeel aanmoedigt. Het uitsturen van personen vanuit België wordt de laatste jaren immers steeds meer afgebouwd.

Sommige gemeenten houden rekening met de aanwezigheid van een allochtone gemeenschap uit een bepaald projectland in de gemeente.

In Gent, ten slotte, moet de zetel van de organisatie in de stad gevestigd zijn om in aanmerking te komen voor steun. Dat is zeer beperkend, maar het sluit uit dat 4de pijlerinitiatieven gaan 'subsidieshoppen' in meerdere gemeenten. In Gent sluit dat ook uit dat de studenten die met een initiatief bezig zijn, een aanvraag zouden indienen.

Het is immers een realiteit dat heel wat 4de pijlerinitiatieven in meerdere gemeenten subsidieaanvragen indienen. Dat kan als ze ook in meerdere gemeenten een actieve werking hebben. We vinden geen reglementen die uitdrukkelijk verbieden dat een organisatie ook een toelage in andere gemeenten zou ontvangen.

Toch wordt misschien best vermeden dat organisaties in meerdere gemeenten gaan 'subsidieshoppen' louter via postadressen van toevallige vrijwilligers. Dat kan allereerst door goed te omschrijven wat het criterium 'link met de gemeente' juist moet inhouden en door, vervolgens, bij elke subsidieaanvraag te vragen naar andere inkomstenbronnen en subsidies voor dit project.

Mogelijke criteria om de vereiste band met de gemeente af te bakenen

- De aanvrager moet *in de gemeente wonen* (gedomicilieerd zijn).
- De organisatie moet een *actieve werking* in de gemeente hebben.
- De organisatie moet minstens *een aantal jaren actief zijn* in de gemeente.
- De organisatie moet zichtbaar zijn in de gemeente en *sensibiliserende activiteiten* organiseren.
- De organisatie moet *eigen fondsenwerving* hebben in de gemeente.
- De organisatie moet *lid zijn van de GROS*.
- De organisatie moet door het schepencollege *erkend zijn als lokale vereniging*.
- De *zetel* van de organisatie moet in de gemeente gevestigd zijn.
- Er is een verankering binnen *de allochtone gemeenschap* uit dat land die in de gemeente verblijft.
- Er moet vanuit de gemeente *een persoonlijke band zijn met het gesteunde project* in het Zuiden.
- Er moet een *ontwikkelingswerker of coöperant uit de gemeente* actief zijn in het gesteunde project.

Beide laatste criteria zijn moeilijk te verzoenen met de huidige kijk op ontwikkelingssamenwerking die vooral ‘eigenaarschap’ en de rol van de lokale partnerorganisaties in het Zuiden vooropstelt.

3.4 MOET EEN ORGANISATIE LID ZIJN VAN DE GROS?

De betrokkenheid bij de gemeentelijke raad voor ontwikkelingssamenwerking is ook een goede graadmeter voor de link met de gemeente. In zowat één derde van de gemeenten kunnen alleen organisaties die lid zijn van de GROS projectsubsidies aanvragen. Soms moet een organisatie een minimaal aantal vergaderingen bijwonen. Soms krijgen organisaties extra ‘punten’ voor hun subsidies als ze de vergadering regelmatig bijwonen.

Andere gemeenten kiezen er heel bewust niet voor om het lidmaatschap van de GROS verplicht te maken. Lidmaatschap kan een uitstekende manier zijn om de organisaties actief bij het gemeentelijk ontwikkelingsbeleid te betrekken. Maar ervaring leert, anderzijds, dat dit niet per definitie meer dynamiek in de GROS brengt. “*Ze komen naar de GROS omdat ze moeten voor hun subsidies, maar verder zie je ze nooit*”, hoor je soms. Verplicht lidmaatschap zorgt nog niet voor gemotiveerde leden.

Als gemeente streef je wellicht beter naar een GROS met een groep gemotiveerde leden die van de GROS een echt denk- en sensibiliseringsplatform maken.

3.5 Is het project zichtbaar in de gemeente?

4de pijlerinitiatieven brengen heel concrete verhalen uit het Zuiden en hebben meestal een heel rechtstreekse band met hun project. Zo spreken ze dikwijls een heel ander publiek aan dan de traditionele ngo's. Op die manier zijn ze onmisbare bondgenoten om het publiek in de gemeente mee warm te maken voor het Noord-Zuidthema.

Vrijwel alle gemeenten eisen dat subsidieaanvragers hun project zichtbaar maken voor de bevolking door in de loop van het jaar één of meerdere educatieve of sensibiliserende activiteiten in te richten in de gemeente. Bewijsstukken hiervan moeten meestal toegevoegd worden aan het verantwoordingsdossier.

Het reglement bepaalt echter zelden wat er juist verwacht wordt op dit vlak. Toch wordt er best vooraf duidelijk afgesproken waaraan een organisatie moet voldoen en welke activiteiten in aanmerking komen.

Hoe maak je je project zichtbaar in de gemeente?

- Een *infoavond*
- Een *actie of activiteit* in de gemeente (Sommige reglementen beschouwen fondsenwervende activiteiten, zoals een quiz of een solidariteitsetentje, niet als een sensibiliserende activiteit)
- *Scholenwerking* en sensibilisering in de scholen
- Een *artikel* in de lokale pers, in het gemeentelijk infoblad...
- Een eigen *nieuwsbrief, website of blog*
- Actief deelnemen aan de *activiteiten van de GROS* (Wereldfeest, vormingen...)
- Een *fototentoonstelling* in de bibliotheek
- ...

Vragenlijst: over de structuur en de draagkracht van een organisatie

Deze vragenlijst is een leidraad om de capaciteit en de draagkracht van een organisatie in te schatten. De lijst kan een instrument zijn tijdens een gesprek met een organisatie of bij het beoordelen van ingediende subsidieaanvragen. Een aantal vragen (uiteraard niet allemaal) kan ook een plaats krijgen in het aanvraagformulier.

Over de structuur van de organisatie

- Is jullie organisatie een vzw?
- Heeft jullie organisatie een bestuur dat regelmatig overlegt?
- Is er een taakverdeling binnen jullie organisatie en is het min of meer duidelijk wie voor wat verantwoordelijk is?
- Hoeveel procent van jullie inkomsten wordt besteed aan de werking van de organisatie en aan de onkosten die jullie zelf maken bij de uitvoering van jullie project(en)? (schatting)
- Hoe groot is de kans dat jullie initiatief blijft voortbestaan als één of meerdere kernmedewerkers afhaakt?
- Is jullie organisatie een onderdeel van een grotere organisatie of is ze structureel verbonden met een grotere organisatie?
- Welke samenwerkingsverbanden heeft jullie organisatie met andere organisaties: ngo's, bedrijven, verenigingen...?

Over ervaring en knowhow

- Zijn er mensen in jullie organisatie die ervaring hebben met ontwikkelingssamenwerking?
- Zijn er mensen in jullie organisatie die een specifieke beroepservaring aanbrengen die relevant is voor jullie werking?
- Hebben medewerkers van jullie organisatie de voorbije jaren vorming gevolgd met het oog op een verbetering van jullie werking?
- Werken er mensen (migranten) van het land in kwestie mee in Vlaanderen?

Over educatie en sensibilisering

- Organiseert jullie organisatie ook informatieve en sensibiliserende activiteiten in eigen land/in eigen gemeente?
- Welke activiteiten organiseert jullie organisatie die *geen* fondsenwervend karakter hebben?
- Neemt jullie organisatie deel aan andere activiteiten die in jullie gemeente/streek worden ingericht?

- Werkt jullie organisatie samen met scholen? Heeft die werking ook een inhoudelijk luik?
- Is jullie organisatie lid van de Gemeentelijk Raad voor Ontwikkelingssamenwerking?
- Is jullie organisatie aangesloten bij (een) andere campagne(s) of neemt jullie organisatie soms deel aan sensibiliserende en politieke acties?

Over communicatie

- Hoe dikwijls kwam jullie organisatie vorig jaar in de pers of media?
- Via welke kanalen informeren jullie de achterban en het publiek over jullie werking en resultaten? En hoe dikwijls?
- Welke boodschap staat centraal in het beeld dat jullie van het Zuiden naar buiten brengen in de communicatie?
- Delen jullie ook minder positieve resultaten (als er al eens iets misloopt met jullie project) mee aan jullie achterban?

Over fondsenwerving

- Kan jullie organisatie fiscale attesten voorzien voor haar schenkers (zelf of via een samenwerkingsverband met een andere organisatie)?
- Hoeveel fiscale attesten heeft jullie organisatie vorig jaar voorzien (naar schatting)?
- Hebben jullie een financieel jaarverslag en wordt dit op een zichtbare plaats gepubliceerd (nieuwsbrief, website). Hebben buitenstaanders inzage in de inkomsten en uitgaven van jullie organisatie?
- Wat zijn de voornaamste inkomstenbronnen van jullie organisatie?
- Hoeveel procent van de inkomsten van jullie organisaties bestaat uit subsidies?
- Heeft jullie organisatie een duidelijk fondsenwervingsmodel en wordt de fondsenwerving planmatig aangepakt?

Vrijwilligersbeleid

- Hoeveel vrijwilligers werken mee in jullie organisatie?
- Is jullie organisatie op een systematische manier bezig met het vinden, aanspreken en onthalen van nieuwe vrijwilligers?
- Heeft er zich het voorbije jaar minstens één nieuwe vrijwilliger aangesloten bij jullie werking?
- Is er vorming en begeleiding voorzien voor vrijwilligers die meewerken of die met jullie organisatie naar het buitenland vertrekken?
- Vergoeden jullie vrijwilligers en medewerkers voor hun onkosten?

4 NOORDWERKING

4.1 EEN GEZONDE VERHOUDING TUSSEN 'NOORDWERKING' EN 'ZUIDWERKING'

Als we samen willen opkomen voor meer rechtvaardige Noord-Zuidverhoudingen is het belangrijk dat het publiek zich ook bewust is van de oorzaken van de onrechtvaardige kloof tussen Noord en Zuid. Uitleggen waar het om draait en tonen wat er gebeurt, zorgt op termijn voor een positievere houding tegenover ontwikkelingssamenwerking.

Bovendien moeten we toegeven dat geld investeren in projecten in het Zuiden niet alles zal oplossen. Veel hangt ook af van de keuzes die we maken in ons eigen leven en van beslissingen die politici, beleidsmakers en bedrijfsmensen hier nemen.

Daarom is het essentieel dat mensen toegang hebben tot correcte informatie, dat ze via laagdrempelige activiteiten betrokken raken bij de Noord-Zuid-problematiek en dat ze mee nadenken over oplossingen.

Als zoveel Vlamingen zich vandaag inzetten voor een betere wereld, via honderden 4de pijlerinitiatieven en lokale vrijwilligersgroepen, dan is dat ongetwijfeld ook het gevolg van het feit dat ze vanaf hun jeugd al geconfronteerd werden met de wereld buiten hun eigen leefwereld: via de school, via de jeugdbeweging, via de lokale vereniging, via de media of via hun gemeente.

Heel wat gemeenten besteden dan ook terecht heel wat aandacht en middelen aan 'Noordwerking'. Want een gemeente staat dicht bij de mensen en kan een belangrijke rol spelen op het vlak van sensibilisering in het Noorden.

Waarom Noordwerking?

- Inzicht in de oorzaken van de kloof tussen arm en rijk
- Een positieve houding tegenover ontwikkelingssamenwerking
- Inzicht in de gevolgen van keuzes die we in ons eigen leven maken
- Politici en beleidsmakers op hun verantwoordelijkheden wijzen
- Kennis van de wereld vertrouwd leren omgaan met diversiteit en culturele verschillen
- Jongeren aanzetten om bewust om te gaan met de wereld en solidariteit voorop te stellen

4.2 VERDEELSLEUTEL

Om die redenen pleit 11.11.11. er ook voor een aanzienlijk deel van het gemeentelijk budget te voorzien voor Noordwerking. Sommige gemeenten hanteren een verhouding van 50 % voor Noordwerking en 50 % voor Zuidwerking. Ander gemeenten leggen 30 % of 40 % van de middelen vast voor Noordwerking. Die verdeelsleutel is dan meestal vastgelegd in het reglement. Of er worden twee aparte reglementen gehanteerd.

Toch is de *verhouding* tussen fondsen voor het Zuiden en fondsen voor het Noorden in veel reglementen niet vastgelegd. En de discussie hierover is soms levendig, met soms heel wat weerstand om middelen voor ontwikkelingssamenwerking ook in de eigen gemeente te besteden.

Van elke 10 euro die jaarlijks in België in totaal besteed wordt aan ontwikkelingssamenwerking gaat er 16 eurocent naar sensibilisering en vorming in eigen land.*

Voor elke 62,5 euro die naar ontwikkelingssamenwerking gaat, wordt dus zowat 1 euro gebruikt om het publiek duidelijk te maken hoe dit geld besteed wordt, waarom dit belangrijk is en hoe iedereen ook vanuit zijn eigen leven kan bijdragen aan meer rechtvaardige Noord-Zuidverhoudingen.

* In totaal besteedden de Belgische overheden en instellingen in 2009 ongeveer 1,87 miljard euro aan ontwikkelingssamenwerking. 1,59% hiervan (29,8 miljoen euro) gaat naar educatie en sensibilisering. Cijfers: <http://diplomatie.belgium.be/nl/Beleid/Ontwikkelingssamenwerking/Cijfers>

4.3 WAT WORDT ER GESTEUND IN HET KADER VAN NOORDWERKING?

- Een toelage voor de *werking van de GROS* en een *budget voor initiatieven die de adviesraad zelf organiseert*, zoals een Wereldfeest.
- Daarnaast stimuleren en ondersteunen de gemeenten de lokale werking van ngo's en lokale organisaties, via een jaarlijkse *werkingstoelage*, meestal voor de organisaties die lid zijn van de GROS, en/of via *steun aan de campagnes* die lokaal worden ondernomen.

- *Mondiale vorming op school:* De gemeente kan een belangrijke rol spelen om de aandacht voor het Noord-Zuidthema op school te stimuleren, via de aankoop van materialen voor de klas, via het organiseren van een mondiale dag of week, via het subsidiëren van workshops of educatieve activiteiten in de school (i.s.m. Kleur Bekennen), via het coördineren van gezamenlijke acties of door het stimuleren van educatieve uitwisselingen of scholenbanden in het kader van de stedenband.
- *Informatiebeleid:* De gemeente beschikt over eigen informatiekkanalen die inzetbaar zijn om het Noord-Zuidthema en de werking van de adviesraad en de lokale organisaties onder de aandacht te brengen: het gemeentelijk informatieblad, gemeentelijke aanplakborden, infostands in de gemeentehuizen, affiches in openbare ruimtes, perscontacten, de gemeentelijke website...
- *Cultuurbeleid:* Binnen het cultuurbeleid zijn heel wat mogelijkheden om verschillende culturen in de kijker te plaatsen en het Noord-Zuidthema aan bod te laten komen, zoals samenwerking met het cultureel centrum, de bibliotheek, de muziekschool, de tekenacademie...
- *Jeugdbeleid:* de jeugddienst, de jeugdraad en de jeugdverenigingen spelen een belangrijke rol om het Noord-Zuidthema tot bij jongeren te brengen. Het budget 'Noordwerking' biedt mogelijkheden om dit te stimuleren.
- *Aankoopbeleid:* Het budget voor Noordwerking kan ook bijdragen om een duurzaam aankoopbeleid te stimuleren, onder meer door steun aan de werking in het kader van 'FairTradeGemeenten'.
- *Steun aan eenmalige sensibiliserende activiteiten:* zie hieronder.

4.4 STEUN AAN EENMALIGE EDUCATIEVE EN SENSIBILISERENDE ACTIVITEITEN

Heel wat gemeenten voorzien een budget voor eenmalige educatieve en sensibiliserende activiteiten die ingericht worden door organisaties, verenigingen of scholen uit de gemeente. Om dit budget te verdelen is er dikwijls een apart reglement met een aparte aanvraagprocedure. Het is ook vooral via dit budget dat 4de pijlerinitiatieven aanspraak kunnen maken op steun voor hun activiteiten.

4.4.1 Wie kan een aanvraag indienen?

In dit geval is de steun niet beperkt tot de ‘ontwikkelingsorganisaties’ die actief zijn in de gemeente. Ook milieu-, cultuur-, jeugd- of sportverenigingen, scholen of losse initiatieven van burgers kunnen in aanmerking komen. Dit budget biedt ook uitstekende mogelijkheden om bruggen te bouwen met de allochtone verenigingen in de gemeente, door activiteiten te steunen die zij inrichten rond of ten voordele van hun thuisland.

Sommige gemeenten bevorderen ook samenwerkingsverbanden tussen verenigingen. In Aalst kan een initiatief dat uitgaat van een samenwerking van minstens drie verenigingen op dubbel zoveel steun rekenen als een gewone activiteit (500 euro i.p.v. 250 euro). In Mechelen wordt dat soort samenwerkingsverbanden met een bonus beloond.

Bij de beoordeling van organisaties kunnen dezelfde criteria gehanteerd worden rond organisatiestructuur, capaciteit, ‘link’ met de gemeente en zichtbaarheid in de gemeente als bij Zuidprojecten. En het is een evident criterium dat de geplande activiteit ook in de gemeente zelf moet plaatsvinden.

4.4.2 Welke projecten komen in aanmerking?

Het informatieve, educatieve en/of sensibiliserende karakter van een activiteit moet voorop staan. Aalst omschrijft het als volgt: *“De activiteiten, moeten leiden tot een beter inzicht in internationale en ontwikkelingssamenwerking, mensenrechten, vredesthema’s, eerlijke handel, internationale uitwisselingen, mondiale vorming, globalisering, internationale migratie en vluchtelingenproblematiek.”*

Louter fondsenwervende activiteiten worden meestal uitgesloten, al kan er twijfel zijn over fondsenwervende activiteiten die tegelijk ook een sensibiliserend aspect hebben, zoals een quiz, een benefietvoorstelling, een sponsorevenement dat veel volk op de been brengt of een eetfeest waaraan ook een informatief luik gekoppeld is enzovoort.

Het gaat best ook om ‘open’ activiteiten, die toegankelijk zijn voor het publiek en die een uitstraling hebben naar een doelgroep.

Hoogstraten stelt in zijn reglement volgende voorwaarden aan een evenement:

- Het evenement is een *initiatief van de inwoners van de gemeente* zonder winstgevend doel of partijpolitieke bedoelingen en het overstijgt de normale activiteit van de vereniging.
- Het evenement moet *plaatsvinden in de gemeente*.
- De inrichter moet *ruim publiciteit* maken en hierin vermelden dat het evenement tot stand kwam met de steun van de gemeente.
- Het evenement moet een *reële doelgroep* hebben die voldoende groot is.
- Het evenement moet *voor iedereen toegankelijk* zijn.
- Aan de hand van een *realistische kostenraming* bewijzen dat een gemeentelijke subsidie noodzakelijk is.
- De inkom is *in principe gratis*.
- De inrichter doet een inspanning om *afval te voorkomen* en te sorteren.
- (*Als bijkomend criterium kan eventueel ook het gebruik van fairtrade-producten en aandacht voor duurzaamheid worden toegevoegd.*)

4.4.3 Procedure: Hoe en door wie worden de aanvragen beoordeeld?

Terwijl de beoordeling van Zuidprojecten meestal op één moment in het jaar gebeurt, is het voor sensibiliserende activiteiten aangewezen meer flexibel te werk te gaan. Anders vallen kleinere activiteiten, die niet maandenlang op voorhand gepland worden, bijna zeker uit de boot. In sommige gemeenten kunnen aanvragen het hele jaar door ingediend worden. Elders op twee of drie momenten in het jaar. In Antwerpen moeten kleine subsidies (max. 500 euro) uiterlijk zes weken voor de activiteit worden aangevraagd.

Dikwijls hanteren de gemeenten ook een apart aanvraagformulier voor sensibiliserende activiteiten. Zo komen de aanvragen volledig en op overzichtelijke manier binnen.

De aanvragen worden ook best via een niet al te zware procedure beoordeeld. Doorgaans neemt de GROS of het dagelijks bestuur dat op zich, zodat op korte termijn een advies geformuleerd kan worden aan het gemeentebestuur. Een aparte beoordelingscommissie hoeft voor deze kleine aanvragen wellicht niet.

Doorgaans wordt het bedrag dat een vereniging kan verwerven beperkt tot 250 euro of 500 euro. Soms worden er vaste tarieven bepaald per activiteit (bv. 25 euro voor een vormingsavond, 150 euro voor een filmvoorstelling... Het maximumbedrag ligt hoger in steden als Brussel (2000 euro) of Antwerpen

(5000 euro), maar daar wordt dan ook meteen teruggegrepen naar een veel grondiger beoordelingsprocedure.

Het spreekt voor zich dat de gemeente na de activiteit ook steeds een verantwoording verwacht, met een financieel en inhoudelijk verslag van de activiteit en de bewijsstukken hiervan.

5 ZUIDWERKING

Het 'Zuid'-luik van het gemeentelijk beleid gaat vooral over het ondersteunen van projecten in het Zuiden. Twee andere aspecten zijn 'noodhulp' en het 'ondersteunen van inleefreizen van inwoners van de gemeente'.

We besteden hierbij geen aandacht aan 'stedenbanden' en aan de 'Zuidwerking' die voortkomt uit een uitwisseling met een gemeente in het Zuiden. (De opvolging hiervan gebeurt in Vlaanderen vooral door VVSG-internationaal.)

5.1 NOODHULPFONDS

Een aantal gemeenten voorziet een apart fonds voor noodhulp, dat in het reglement uitdrukkelijk is afgebakend.

Het is belangrijk om een onderscheid te maken tussen noodhulp en projectsteun. Bij een uitzonderlijke gebeurtenis, zoals de tsunami of de aardbeving in Haïti, wil een gemeente natuurlijk een bijzondere inspanning doen. Bij grote solidariteitsacties ontsnapt het gemeentebestuur niet aan de druk om ook een royaal bedrag te voorzien.

Daarom loont het de moeite hierop te anticiperen en hiervoor een apart budget te voorzien. Zo komen de gewone werking en de gewone toelagen niet in het gedrang als er zich een noodsituatie voordoet.

Sommige reglementen bepalen dat het noodhulpbudget op het einde van het jaar wordt uitgekeerd aan gewone projecten als het niet is opgebruikt. In andere gemeenten, zoals in Vilvoorde, wordt dit noodhulpbudget, via een begrotingswijziging, overgeheveld naar de 'pot' van het volgende jaar. Zo wordt er jaar na jaar een vast noodhulpfonds opgebouwd.

5.2 INLEEFREIZEN ('RUGZAKVERHALEN')

Sommige gemeenten voorzien een steunbijdrage voor inwoners die belangeloos de handen uit de mouwen steken in het Zuiden. Dat kan op diverse manieren:

- als *jongere* in het kader van een korte inleefreis (via, bijvoorbeeld, een organisatie als Bouworde);
- als *student*, in het kader van een stage;
- als *vrijwilliger* voor vrijwilligerswerk van korte of langere duur in het kader van een project;
- als *coöperant/ontwikkelswerker/missionaris* voor een engagement van lange termijn.

In Herent, bijvoorbeeld, krijgt elke jongere die deelneemt aan een inleefreis in het Zuiden een steun van 100 euro. Wie voor een stage of contract van korte duur naar het Zuiden trekt, kan rekenen op 400 euro steun en ontwikkelingswerkers uit de gemeente op 650 euro. Bornem en Bierbeek bepalen dat het verblijf in het Zuiden minstens vijf weken of twee maanden moet duren om in aanmerking te komen voor steun. Mol heeft een apart programma rond inleefreizen opgezet in het kader van haar stedenband met Santo Tomàs in Nicaragua en steunt alleen jongeren die hierbij aansluiten. Zo wordt het maatschappelijk draagvlak voor de stedenband verder uitgebreid, want een aantal jongeren stroomt nadien door naar het Nicaraguacomité.

Deze gemeenten voorzien hiervoor een apart luik in hun reglement, met aparte criteria en een eenvoudige aanvraagprocedure. Het is in elk geval zinvol vooraf te bepalen hoe je als GROS omgaat met deze aanvragen. Bouworde, bijvoorbeeld, zet de jongeren die ze uitstuurt immers systematisch aan bij hun gemeente steun te vragen voor het project waar ze naartoe trekken.

Het gaat meestal om kleine bedragen (tussen 100 euro en 300 euro), om een 'aanmoedigingspremie', zeg maar. Bovendien is dikwijls bepaald dat de toelage besteed moet worden aan het project waar de vrijwilliger zich voor inzet, en niet mag dienen voor de persoonlijke reis- en verblijfkosten van de vrijwilliger.

Toch is het niet vanzelfsprekend als gemeente persoonlijke initiatieven van inwoners te steunen. Want je kan natuurlijk vraagtekens plaatsen bij de ontwikkelingsrelevantie van deze inspanningen. Voor jongeren (en ouderen!) die naar het Zuiden trekken als vrijwilliger is dit in de eerste plaats een

onschatbare en erg verrijkende persoonlijke ervaring. Maar heeft hun inzet ook een echte meerwaarde voor het project? Hoe relevant is hun bijdrage als ze er geen specifieke expertise of beroepservaring aanbrengen? Is het bijvoorbeeld niet vreemd dat een 20-jarige studente die nog nooit een baksteen hanteerde, naar Afrika reist om er te helpen bij de ruwbouw van een school? Dat terwijl er in het land zelf wellicht heel wat bedreven metsers zijn.

De steun die de overheid voorziet voor dit soort inleefreizen situeert zich dan ook vooral binnen het jeugdwerk, en niet binnen het domein van de 'ontwikkelingssamenwerking'. Ook daar kan je als gemeente naar doorverwijzen (zie: www.gostrange.be).

De stad Maaseik maakt een duidelijke keuze en plaatst de inleefreizen onder het luik 'sensibilisering'. Het reglement van Maaseik spreekt mooi van 'rugzakverhalen':

"Jonge mensen die op stage of inleefreis gaan naar ontwikkelingslanden brengen vaak interessante verhalen mee. De stad Maaseik wil een beperkte financiële toelage geven voor een sensibilisatieproject na de reis of voor het project zelf. Hoe dan ook zal er sensibilisatie moeten plaatsvinden over het project."

De ontwikkelingsrelevantie van het verblijf in het Zuiden is dan niet zo belangrijk. Het verhaal dat ze van ginds meebrengen en de weerklank die ze eraan geven des te meer. Het is dan ook meestal een vereiste dat wie een toelage ontvangt de ervaringen van zijn/haar inleefreis nadien op één of andere manier zichtbaar maakt in de gemeente. Ook Mol of Evergem vragen in het kader van hun stedenband dit engagement aan jongeren die deelnemen aan hun inleefreizen.

5.3 STEUN AAN PROJECTEN: CRITERIA OM PROJECTEN TE BEOORDELEN

De meeste subsidiereglementen voorzien een aantal criteria waaraan een project moet voldoen om in aanmerking te komen voor steun. Dezelfde criteria komen steeds terug. Dat is niet toevallig, want ze zijn een afspiegeling van de criteria die ook door overheden, internationale instellingen en ngo's gehanteerd worden om de kwaliteit van ontwikkelingsinitiatieven in te schatten.

Klinkende termen als 'duurzaamheid', 'betrokkenheid van de lokale bevolking' of 'eigenaarschap' worden echter gretig opgenomen in reglementen, maar zelden wordt duidelijk gemaakt wat ze juist inhouden en aan de hand van welke maatstaven ze beoordeeld worden.

Hieronder een toelichting bij de meest voorkomende criteria en een aantal richtvragen die kunnen helpen om elk criterium te bevragen.

5.3.1 Geografisch criterium: Welke landen zijn 'ontwikkelingslanden'?

Ontwikkelingssamenwerking beperkt zich in regel tot steun aan projecten in ontwikkelingslanden. De meeste reglementen verwijzen naar de *DAC-lijst* (Development Assistance Comitee) van de Organisatie voor Europese Samenwerking en Ontwikkeling (OESO) om af te bakenen welke landen ze als ontwikkelingslanden beschouwen en welke niet. Deze lijst wordt immers ook door de Europese, Belgische en Vlaamse overheden als maatstaf gebruikt.

Enkele gemeenten beperken hun steun tot de zogenaamde *Minst Ontwikkelde Landen* (MOL) uit deze DAC-lijst. Dat is zeer beperkend, want landen als Brazilië, India, Ecuador, Bolivia of Peru vallen dan uit de boot.

Anderen nemen de *Human Development Index* als maatstaf. Dat is een klassering van alle landen volgens hun algemeen ontwikkelingspeil, die jaarlijks wordt opgesteld door de Verenigde Naties.

Ook de DAC-lijst wordt jaarlijks gepubliceerd. Afhankelijk van de evolutie in een land kunnen landen soms van categorie veranderen, maar je kan in het reglement ook altijd een uitzondering opnemen voor bepaalde landen. Sommige gemeenten laten uitdrukkelijk ruimte voor landen die niet op de DAC-lijst staan. In de praktijk gaat het dan meestal om Roemenië. Een hele reeks landen uit Oost-Europa, zoals Macedonië, Albanië, Bosnië-Herzegovina, Moldavië, Georgië, staan immers wel op de DAC-lijst.

Roemenië wordt, als lid van de Europese Unie, officieel niet meer tot de ontwikkelingslanden gerekend. Voor de vele Roemenië-groepen in Vlaanderen is er dan ook een probleem. Sommige gemeenten maken een uitzondering voor Roemenië. In andere gemeenten kan de Roemenië-werkgroep wel lid worden van de GROS, maar geen aanspraak maken op subsidies. Een gemeente kan hieraan eventueel tegemoetkomen door, naast het budget voor ontwikkelingssamenwerking, een aparte subsidiemogelijkheid te voorzien voor 'internationale uitwisseling' of voor jumelages.

De DAC-lijst is te downloaden op de website van Oeso-DAC (www.oecd.org) onder de naam ‘DAC List of ODA recipients’.

5.3.2 Inhoudelijke criteria

5.3.2.1 Bijdragen aan ontwikkeling en armoedebestrijding

Het belangrijkste criterium is uiteraard dat de gesteunde projecten moeten bijdragen aan ‘ontwikkeling’. Dat zou je kunnen omschrijven als: *“projecten die een duurzame verbetering nastreven van de levensomstandigheden van de kwetsbare bevolkingsgroepen in het Zuiden.”*

Er zijn verschillende manieren om te werken aan ontwikkeling: armoedebestrijding, maatschappijopbouw en beleidsbeïnvloeding. *(bron: De anatomie van de PI, Kinsbergen, Sarah en Schulpens Lau, Centre for International Development Issues Nijmegen, 2010)*

Deze drie interventiestrategieën zijn complementair. Er is ook niet één juiste manier van werken. Sommige initiatieven zijn op diverse niveaus actief. Het is goed zich bewust te zijn op welk niveau een project zich situeert. En het biedt mogelijkheden om aanvullend samen te werken met organisaties die een andere interventiestrategie hanteren.

➔ Interventiestrategie 1: **armoedebestrijding**

Veel gemeenten bepalen ‘ontwikkeling’ als ‘bijdrage tot armoedebestrijding’. Dat is ook de invalshoek die de meeste 4de pijlerinitiatieven hanteren.

Armoedebestrijding is rechtstreeks gericht op de verbetering van levensomstandigheden van mensen die in armoede leven. Zelfredzaamheid en emancipatie zijn het streefdoel. De interventies beogen immers om de groep tot wie het project zich richt, meer kansen te bieden om zelf te voorzien in hun basisbehoeften (zelfredzaamheid) en om hun lot en hun toekomst zelf in eigen handen te nemen (emancipatie).

In Oostende, Aalst en Antwerpen vraagt het reglement een aantoonbare link met de Millenniumdoelstellingen. Andere reglementen bakenen een aantal sectoren af waarop de projecten gericht moeten zijn: onderwijs, gezondheidszorg, landbouw, watervoorziening...

Voorbeeld

Een organisatie ondersteunt met geld en goederen een gezondheidscentrum voor vrouwen en kinderen in Senegal, waar vrouwen veilig en in goede omstandigheden kunnen bevallen. Ze zorgen er ook voor dat de armste vrouwen gratis kunnen bevallen in het centrum en dat er transport georganiseerd wordt voor vrouwen die van ver moeten komen.

→ Interventiestrategie 2: **maatschappijbouw**

Het doel van een project kan ook 'maatschappijbouw' zijn. De interventiestrategie is dan gericht op het versterken van democratische maatschappelijke structuren en organisaties, met als doel een verbetering in de organisatie en het bestuur van een samenleving of een sector te realiseren.

Zo werken heel wat projecten aan 'capaciteitsversterking' (capacity building). Via vorming, omkadering en het delen van expertise worden de competenties van lokale mensen versterkt zodat de capaciteit van de organisatie of de beroepsector waarin ze actief zijn, vergroot wordt.

'Maatschappijbouw' is een aanvullend verhaal bij de strategie van armoedebestrijding. Toch besteden veel gemeenten hier minder aandacht aan bij het ondersteunen van projecten. Nochtans sluit dit nauw aan bij een van de doelstellingen van de 'stedenbanden', waarbij Vlaamse gemeenten samenwerken met gemeentebesturen en het middenveld in het Zuiden.

Voorbeeld

Een Vlaamse vroedvrouwenvereniging werkt structureel samen met het gezondheidscentrum in Senegal. Elk jaar trekken Vlaamse vroedvrouwen voor enkele maanden naar Senegal om vroedvrouwen ginds een opleiding te geven. Een aantal Senegalese vrouwen krijgen de kans in België stage te lopen of in Dakar verder te studeren. De Vlaamse vroedvrouwenvereniging helpt ook bij de oprichting van een Vereniging van Senegalese vroedvrouwen.

→ Interventiestrategie 3: **beleidsbeïnvloeding**

Deze interventiestrategie gaat over het *beïnvloeden van beleid* om de oorzaken van de problemen aan te pakken. De definitie luidt als volgt:

“Deze strategie heeft tot doel het veranderen van het lokale, nationale of internationale beleid en van de processen en structuren die armoede en ongelijkheid in stand houden of verergeren.”

De meeste 4de pijlerinitiatieven en lokale projecten hebben hier weinig aandacht voor. Vooral ngo's zijn hier mee bezig en een aantal onder hen beschouwt dit als hun kerntaak. Er wordt in gemeentelijke subsidiereglementen af en toe wel aandacht gevraagd voor deze strategie, maar dikwijls in heel algemene zin. Enkele gemeenten kiezen er wel uitdrukkelijk voor vooral deze strategie te ondersteunen. Ze kiezen er, bijgevolg, voor geen kleine projecten te steunen, maar structurele ngo's.

Voorbeeld

Samen zetten we ons in voor meer geld en middelen voor gezondheidszorg voor vrouwen en kinderen in Afrika, zoals de Millenniumdoelstellingen 4 en 5 bepalen. De Senegalese overheid moet de middelen krijgen om een eigen gezondheidsbeleid uit te bouwen met specifieke aandacht voor de situatie van vrouwen. Vroedvrouwen moeten toegang hebben tot professionele vorming en hebben recht op een behoorlijk loon. De internationale gemeenschap kan ervoor zorgen dat betaalbare geneesmiddelen beschikbaar zijn.

5.3.2.2 Samenwerken met een lokale partner

Veel reglementen vragen dat een project uitgevoerd wordt in samenwerking met een lokale partner. Samenwerking met een lokale organisatie waarborgt dat de lokale gemeenschap bij het project betrokken is.

Toch omschrijven reglementen zelden waaraan die partnerorganisatie moet voldoen. Nochtans is de capaciteit en de draagkracht van de lokale partner een belangrijke factor voor het welslagen van een project.

Het woord 'partner' hoeft niet te slaan op een officiële organisatie of op een erkende ngo. Het kan evengoed gaan om een schooldirectie, een dorpscomité, een familie of een groep van mensen.

Het is echter af te raden met één persoon samen te werken. Een project dat van één individu afhangt, is kwetsbaar. Dit brengt de duurzaamheid van het project in gevaar. Werken met een 'gestructureerde' partner biedt meer zekerheid en geloofwaardigheid. Natuurlijk is het ook belangrijk dat de

partner voldoende kennis en ervaring heeft in het domein waar het project over gaat.

De plaatselijke contactpersoon kan ook een Belgische persoon of organisatie zijn. Dit kan meer zekerheid bieden, maar zegt dan niets over de participatie van de lokale bevolking aan het project. Ook in dat geval is het dus interessant na te vragen in hoeverre deze Belg ter plaatse samenwerkt met lokale organisaties.

Zie ook de lijst van inspirerende vragen om de capaciteit van een lokale partnerorganisatie te bevragen op blz. 26.

5.3.2.3 *Duurzaamheid: blijft het project en zijn effecten bestaan?*

Blijven de effecten van het project ook op lange termijn doorwerken? Blijft het project op eigen benen bestaan als de buitenlandse steun op termijn wordt afgebouwd? Dat zijn kernvragen bij elk project.

Al moet je natuurlijk realistisch blijven. ‘Duurzaamheid’ moet het streefdoel zijn bij elk project, maar in de praktijk blijkt het realiseren ervan geen eenvoudige klus. Diverse aspecten bepalen de duurzaamheid van een project en het begrip ‘duurzaamheid’ heeft ook verschillende betekenissen.

Eigenaarschap (ownership)

Een belangrijk criterium voor het welslagen van een project is het ‘eigenaarschap’ (ownership) van een project. In hoeverre ervaren de leden van de doelgroep het project als 'hun' project? In hoeverre voelen zij zich er verantwoordelijk voor? Beslissen zij mee over het project of blijft de beslissingsbevoegdheid volledig bij de organisatie in het Noorden liggen?

Eigenaarschap kan groeien door de lokale bevolking en de doelgroep van het project te betrekken bij alle fases van het project: bij het ontstaan, bij de uitwerking, bij de uitvoering en bij de evaluatie. Hierbij speelt een sterke lokale partnerorganisatie een belangrijke rol.

Eigenaarschap biedt niet alleen meer garanties voor een geslaagd project, maar het gaat in principe ook om respect voor de andere. In hoeverre kan je als buitenstaander immers ingrijpen in het dagelijkse leven van anderen zonder hen zelf inspraak en beslissingsrecht te geven?

Inpassing in het lokale beleid

Een project sluit best aan bij het beleid en bij de strategie van de overheid in het land zelf. Zo worden krachten gebundeld en worden stappen in dezelfde richting gezet. De slaagkansen van het project stijgen als de nationale of lokale overheid het mee ondersteunt. Het is in elk geval geen goed idee om initiatieven te nemen die geen rekening houden met de lokale wet- en regelgeving en met de lokale realiteit. (zie criterium 4 hieronder). In die zin kan het zinvol zijn om 4de pijlerorganisaties te steunen die actief zijn in de partnergemeente van een Vlaamse gemeente (stedenband) in het Zuiden.

Financiële draagkracht

De partnerorganisatie in het Zuiden moet zich bewust zijn van haar financiële positie. Kan het project op termijn financieel zelfredzaam zijn? Hoe groot is de afhankelijkheid van donoren? Een project staat steviger als de inkomsten gespreid zijn over verschillende inkomstenbronnen en over verschillende donoren.

Technologische duurzaamheid

Wanneer binnen een project een techniek of bepaalde materialen worden gebruikt, is het van groot belang dat deze geschikt zijn voor de lokale omstandigheden. Anders zullen ze op termijn gewoon nutteloos zijn.

Het personeel moet voldoende gevormd zijn om een techniek toe te passen of om de materialen te gebruiken en te onderhouden. Toebehoren en wisselstukken moeten ter plaatse beschikbaar zijn. Bouwmaterialen zijn best aangepast aan de lokale omstandigheden enzovoort.

Ecologische duurzaamheid

Bij alles wat er gebeurt, moet er rekening gehouden worden met de mogelijke effecten op het milieu. Niet alleen uit zorg voor het milieu op zich, maar ook omdat een project dat zich inpast in de lokale ecologische en klimatologische omstandigheden op termijn meer kans van slagen heeft dan een project dat rooibouw pleegt op die omstandigheden. Het project zal ook meer 'gedragen' zijn door de lokale bevolking als het een zeker natuurlijk evenwicht respecteert.

Sociaal-culturele aspecten

Iedereen die met projecten bezig is, weet hoe belangrijk het is om rekening te houden met interculturele verschillen. Een project kan alleen duurzaam zijn als het oog heeft voor de waarden en normen van de doelgroep. Een verkeerde inschatting hiervan kan voor heel wat ongewenste neveneffecten zorgen.

Gender en sociale gelijkheid

Het loont bijzondere aandacht te hebben voor de situatie van specifieke bevolkingsgroepen en voor bepaalde groepen een speciale benadering te voorzien. Dikwijls dreigt de stem van vrouwen of van zwakkere bevolkingsgroepen niet gehoord te worden als hier geen bijzondere aandacht voor is. Een gelijkwaardige behandeling van man en vrouw en een 'inclusieve' benadering van kwetsbare groepen versterken het project aan de basis.

Afstemming op andere projecten

Het is belangrijk dat de partner weet welke andere projecten er in de regio worden uitgevoerd. Overlapping of zelfs concurrentie met andere projecten zijn weinig zinvol. Samenwerking, uitwisseling en complementariteit zijn onontbeerlijk.

Zie ook de lijst van inspirerende vragen om de duurzaamheid van een project te bevragen op blz. 49.

5.3.3 Waarden en aandachtscriteria

Vanuit ontwikkelingssamenwerking kunnen we een aantal waarden vooropstellen waar elk project eigenlijk rekening mee zou moeten houden.

Sommige gemeenten nemen een aantal van die waarden op in hun subsidiereglement. Allereerst laat dat toe projecten en organisaties die onverenigbaar zijn met deze waarden, uit te sluiten van steun. Ten tweede stimuleert dit organisaties om hier extra oog voor te hebben. Zeker in de wetenschap dat er bij de beoordeling van hun dossier 'extra punten' te verdienen zijn als hun project aandacht heeft voor deze thema's.

In subsidiereglementen vonden we volgende aandachtscriteria terug:

- Aandacht voor *mensenrechten*: sommige reglementen bepalen dat een project in overeenstemming moet zijn met de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens.
- Aandacht voor de *rechten van het kind*.
- Aandacht voor *gender*.
- Aandacht voor *kwetsbare groepen en minderheidsgroepen* (bv. personen met een handicap).
- Aandacht voor *eerlijke handel* en voor de *lokale economie*.
- Aandacht voor *lokale arbeidsomstandigheden* en voor waardig werk.
- Aandacht voor het *milieu* en voor de ecologische impact van het project.
- Aandacht voor de *culturele context*.

5.3.4 Methodologische criteria

Is er nagedacht over de aanpak van het project? Weet de organisatie waar ze mee bezig is? Zit er structuur in het project? Dat wil je als gemeente zeker ook weten. Want een goede methodologische aanpak biedt meer kansen op succes dan een intuïtieve aanpak. Sommige initiatieven staan op dit vlak verder dan andere.

Een goed aanvraagformulier geeft een goed beeld van de degelijkheid waarmee een project wordt aangepakt. De meeste aanvraagformulieren zijn opgebouwd rond deze vragen:

- *Wat zijn de doelstellingen van het project?* Zijn die doelstellingen duidelijk gedefinieerd?
- *Welke doelgroep beoogt het project?* Hoe breed is de doelgroep? Is de doelgroep afgebakend? Hoeveel mensen worden bereikt met het project?
- *Is er een duidelijk stappenplan voor het project?* Welke stappen worden gezet om dit doel te bereiken? Zijn de verschillende fases gedefinieerd? In welke fase bevindt het project zich?
- *Is het project haalbaar en realistisch?* Dromen mag, maar met een beperkte groep vrijwilligers en met een beperkt budget zijn er grenzen aan wat je met een 4de pijlerinitiatief kan realiseren. Keuzes maken is noodzakelijk. De doelstellingen moeten haalbaar zijn met de beschikbare mensen en middelen. Het project moet realistisch zijn binnen de context van het land waar je werkt. Bovendien moet het realiseerbaar zijn binnen de vooropgestelde termijn.
- *Wat is de timing van het project?* Sommige gemeenten ondersteunen alleen 4de pijlerprojecten die kleinschalig zijn en van beperkte duur. De gemeente vraagt dan naar een duidelijke begin- en einddatum. De

gemeente wil dan meestal zien dat er iets heel concreets gerealiseerd wordt met haar bijdrage en dat ze niet zomaar één van de vele sponsors is van een project.

Dit criterium is heel beperkend. De bijdrage van de gemeente moet ook processen kunnen ondersteunen. Zelfs als de doelstellingen duidelijk gedefinieerd zijn, is een ontwikkelingsinitiatief dikwijls een procesmatig gebeuren. Zwart op wit aantonen waar een bedrag voor gebruikt is, kan doorgaans alleen als het gaat om materiële steun of om de aankoop van goederen. En meestal is dat juist niet het meest relevante aspect van een project.

Een procesmatig project zonder einddatum belet uiteraard niet om op vaste data verslaggeving en een verantwoording van de uitgekeerde subsidie te vragen.

5.3.5 Financiële criteria

- *Is er een begroting voor het project? Is er een duidelijk financieel plan?*
Het spreekt voor zich dat bij elke subsidieaanvraag een goed financieel plan en een duidelijke begroting vereist is.
- *Is de kosten-batenbalans van het project in evenwicht? Zijn de beoogde resultaten in verhouding tot de kostprijs van het project? Sommige projecten zien er prachtig uit, tot je het kostenplaatje nader bekijkt.*
Soms moet de vraag gesteld worden of die middelen niet beter op een andere manier worden ingezet. Een eenvoudig voorbeeld: Is het wel zinvol om ingezameld schoolmateriaal met een duur transport naar het Zuiden te verzenden? Kan je ter plaatse met hetzelfde budget niet veel meer materiaal aankopen voor veel meer kinderen?
- *Hoe groot is de eigen bijdrage van de organisatie aan het project?*
Veel reglementen bepalen dat de toelage van de gemeente niet meer kan bedragen dan 75% of 80% van de totale kostprijs van het project. De overige fondsen moeten door de organisatie zelf aangebracht worden.
De inbreng van eigen middelen waarborgt in zekere mate dat de aanvragende organisatie zelf over een minimale draagkracht beschikt om het project te realiseren. De federale overheid hanteert deze maatstaf (80% steun tegenover 20% eigen middelen) trouwens ook bij het meefinancieren van de programma's van erkende ngo's.
- *Wat zijn de andere inkomstenbronnen?* Om een zicht te krijgen op de financiële structuur van een project of van een organisatie is het interessant te vragen naar andere inkomstenbronnen.

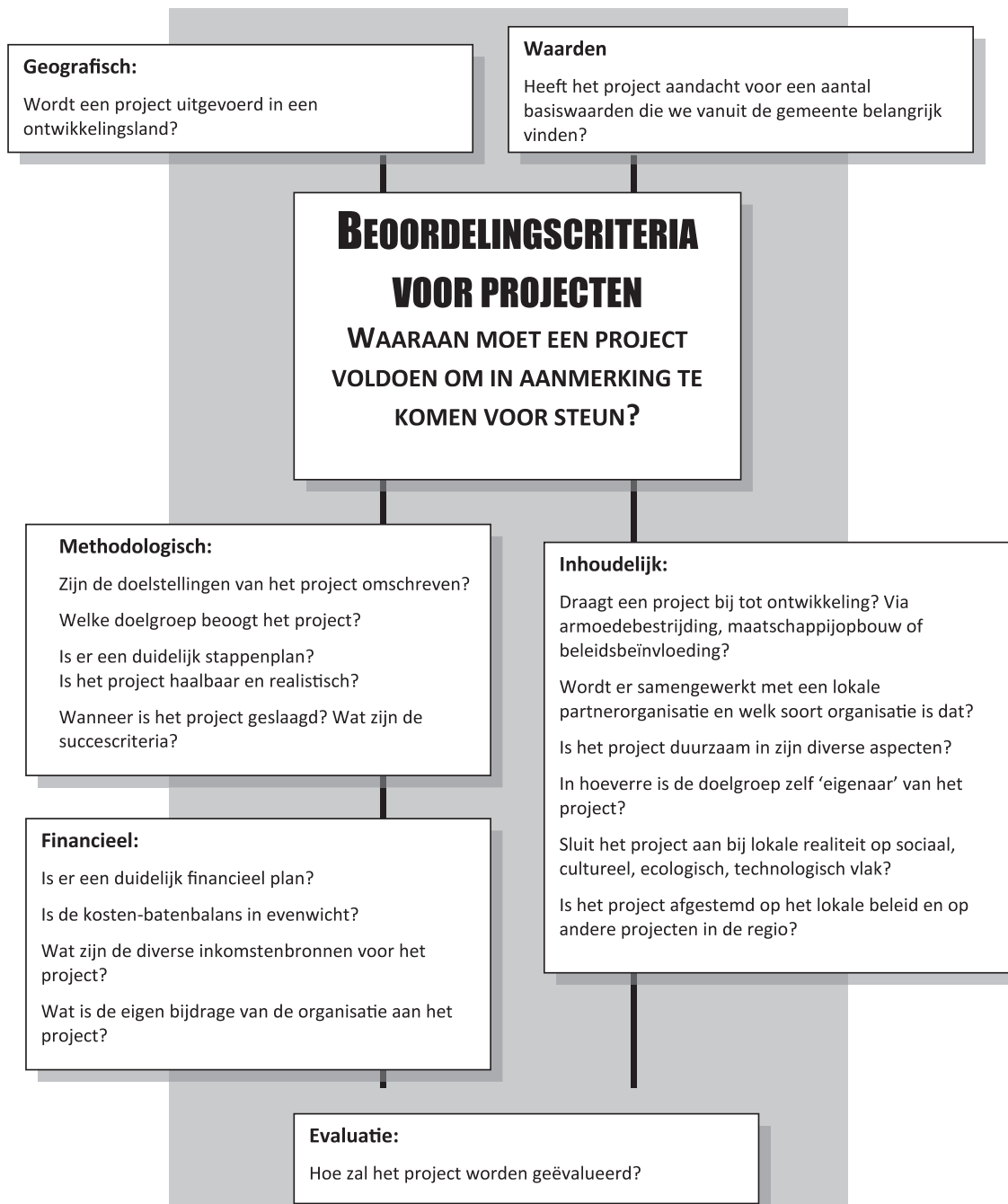
- *Brengt het project zelf inkomsten op?* De mogelijkheid om eigen inkomsten op te bouwen is een belangrijke indicator voor de duurzaamheid van een project. Brengt het project, bijvoorbeeld, producten voort die verkocht kunnen worden op de lokale markt? Betalen de ouders schoolgeld? Is het haalbaar de patiënten een bijdrage te vragen voor hun bezoek aan het gezondheidscentrum? Staat de overheid in het land (op termijn) zelf mee in voor de lonen van de leraars of van het medisch personeel?
- *Fondsenwerving in het Zuiden:* Worden er inspanningen gedaan om ook in het land zelf steun te vinden van sponsors, schenkers of subsidiërende overheden?
- *Fondsenwerving hier:* Wat is de inbreng van schenkers of sponsors? Welke activiteiten worden georganiseerd ten voordele van het project?
- *Andere subsidiebronnen:* Welke andere overheden ondersteunen het project? Zowel 4de pijlerinitiatieven als ngo's vragen dikwijls in meerdere gemeenten subsidies aan. Voor de meeste gemeenten is dat geen probleem. Maar dubbele subsidiëring wordt best vermeden. Er schort immers wat als dezelfde waterpomp of dezelfde schoolbank door twee verschillende instanties wordt gesubsidieerd. Ook al kan je dit moeilijk controleren, zorg dat je de reflex hebt ernaar te vragen.

5.3.6 Evaluatie- en bijsturingscriteria

Het is opvallend dat subsidiereglementen zelden of nooit criteria voor bijsturing (monitoring) of evaluatie opnemen. Hoewel het in veel beroepsdomeinen een evidentie is om bij het uitvoeren van projecten evaluatiemomenten in te bouwen, besteedt de 4de pijler hier nog weinig aandacht aan.

Wat zijn de succescriteria voor het project? Wanneer is het project geslaagd? Hoe wordt bepaald of het project zijn doel bereikte? In een subsidieaanvraag moeten steeds de doelstellingen van een project omschreven worden, maar slechts zelden wordt gevraagd vooraf ook een aantal meetbare resultaten (indicatoren) te formuleren die nadien kunnen aangeven of een bepaalde doelstelling gehaald werd of niet.

Het aanvraagformulier van de provincie West-Vlaanderen vraagt wel uitdrukkelijk naar de 'succescriteria' van een project. Er wordt gevraagd aan te geven wanneer het project als 'geslaagd' beschouwd kan worden. Dat laat toe achteraf na te gaan in hoeverre de vooropgestelde doelstellingen gerealiseerd werden.

Vragenlijst: over de duurzaamzaamheid van een project en de samenwerking met een lokale partner

Deze vragenlijst is een leidraad om de duurzaamheid van een project en de capaciteit van en de samenwerking met een lokale partner in te schatten.

De lijst kan een instrument zijn tijdens een gesprek met een organisatie of bij het beoordelen van subsidieaanvragen. Een aantal vragen (uiteraard niet allemaal) kan ook een plaats krijgen in het aanvraagformulier.

Maar blijf realistisch! Zowel duurzaamheid als samenwerken met een lokale partner is een heel moeilijke opgave. Weinig projecten zullen op al deze vragen scoren.

A. Hoe is de partner in het Zuiden georganiseerd?

Is de partner een gestructureerde organisatie?

- Is de partner een gestructureerde organisatie of erkende ngo?
- Heeft de lokale partner een bestuur dat regelmatig overlegt?
- Heeft de partner ervaring met de problematiek en thematiek van het project?
- Zal het project ook blijven voortbestaan als jullie contactpersoon ter plaatse zou wegvallen?

Is de visie en missie van de partner omschreven?

- Wat is de ambitie van de partner?
- Heeft de partner een visie op wat er precies moet veranderen en hoe?
- Welke doelgroep heeft de partner? Is deze duidelijk afgebakend?

Heeft de partner duidelijke doelstellingen voor ogen?

- Wat zijn de doelstellingen van de partner?
- Wat zijn haar vooropgestelde resultaten per doelstelling?
- Met welke acties willen ze de vooropgestelde resultaten halen?
- Wat zijn haar meetpunten om het succes van de resultaten van het project te meten?

Is de partner goed ingebed in de lokale samenleving?

- Werkt de partner samen met de lokale overheid en nationale overheid?
- Werkt de partner samen met andere lokale organisaties die rond hetzelfde thema bezig zijn?

Kan de partner de samenwerking op administratief en financieel vlak aan?

- Voert de partner een goed functionerende boekhouding?
- Is de partner uitgerust en gevormd om de administratieve opvolging van het project aan te gaan?

B. Hoe duurzaam is het project?

Wie is eigenaar van het project?

- Wordt de doelgroep betrokken bij het plannen van het project? En hoe?
- Wie bepaalt welke stappen binnen het project ondernomen worden?
- Wordt er gewerkt naar een einde van het project, zodat de partner het project kan overnemen?

Afstemming van op het bestaande beleid in de regio

- Past het projectplan in het beleid van de lokale overheid?
- Past het projectplan in het beleid van de nationale overheid?
- Wordt het projectplan gesteund door de lokale overheid? (financieel, materieel...)
- Wordt het projectplan gesteund door de nationale overheid?

Financiële zelfstandigheid

- Hoe groot is de eigen inbreng van de partnerorganisatie (bijvoorbeeld overheid, bedrijven, donateurs in het land zelf?)
- Zet de partnerorganisatie activiteiten op die zorgen voor inkomsten?
- Welke inspanningen doet de partner om financieel niet afhankelijk te zijn van één geldschieter?

'Technologische' duurzaamheid

- Worden er materialen aangekocht ter plaatse of worden deze ingevoerd?
- Worden bestaande technieken gebruikt? Of werken jullie met technieken vanuit België?
- Zijn de materialen en technieken die worden gebruikt, aangepast aan de lokale realiteit?
- Is er een budget voorzien voor onderhoud van de gebruikte materialen?
- Kunnen de materialen lokaal worden hersteld?

Ecologische duurzaamheid

- Wordt er bij het plannen rekening gehouden met de gevolgen voor het milieu?
- Wordt er bij het plannen van het project gekozen voor milieuvriendelijke en besparende technieken?
- Worden er plaatselijke materialen en technieken gebruikt?

Sociale en culturele duurzaamheid

- Werd het idee en de manier van werken afgetoetst bij de doelgroep(en)?
- Respecteert het project de waarden en normen van de doelgroep(en)?
- Worden sociale en culturele aspecten mee opgenomen in de evaluatie?

Gender en sociale gelijkheid

- Op welke manier houdt het project rekening met gender?
- Op welke manier houdt het project rekening met sociale gelijkheid?

Het project is afgestemd op andere projecten in de regio

- Heeft de partner weet van andere organisaties in dezelfde regio, die werken rond hetzelfde thema?
- Op welke manier netwerkt de partner met andere organisaties in dezelfde regio, die werken rond het zelfde thema?

C. Hoe loopt de samenwerking tussen de twee organisaties?

Zijn de verwachtingen van beide organisaties duidelijk en op elkaar afgestemd?

- Hoe is samenwerking tot stand gekomen?
- Zijn er afspraken gemaakt tussen beiden partijen?
- Zijn deze afspraken mondeling of schriftelijk gemaakt?

Manier van plannen (het idee, voorbereiding en plannen, uitvoering, bijsturen en evaluatie)

- Vanwaar komt het idee voor het project?
- Wie beslist welke stappen worden ondernomen?
- Hoe worden de noden van de doelgroep bevroegd en bepaald? Wie bepaalt dit?
- Hoe en wie bepaalt de manier van werken. Wie bepaalt de strategie?
- Wie voert de plannen uit?
- Wie onderneemt stappen voor de evaluatie van het project?

Manier van samenwerken

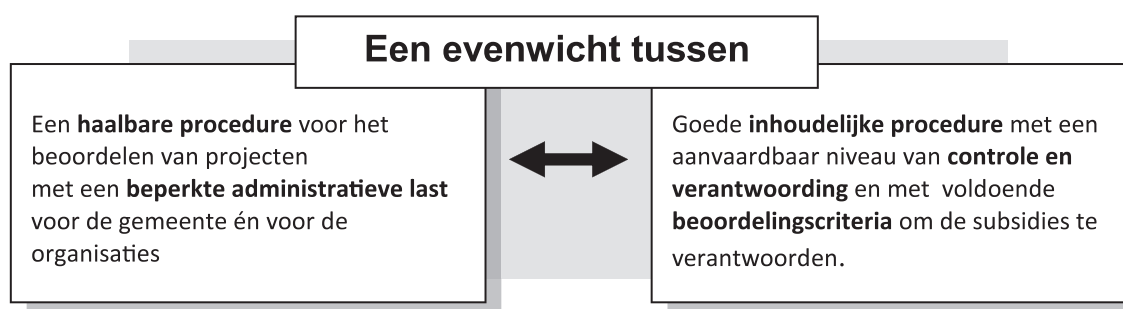
- Hoe verloopt het contact met de partnerorganisatie? Hoe communiceren jullie?
- Loopt het project ook als jullie organisatie zelf niet ter plaatse kan zijn?
- Hoe vaak bezoeken jullie de projecten in het Zuiden?

6 VOLGENS WELKE PROCEDURE WORDEN DE PROJECTAANVRAGEN BEOORDEELD?

Het beoordelen van projecten wordt in elke gemeente anders aangepakt. We zetten hieronder een aantal mogelijkheden op een rij.

Elke gemeente heeft natuurlijk een eigen context en historiek. En ook de gemeentelijke realiteit speelt mee. Allereerst heeft een gemeente zelf meestal weinig expertise in huis rond ontwikkelingssamenwerking. De mogelijkheden en middelen om projecten op te volgen zijn beperkt. Vervolgens spelen ook kleinschaligheid en persoonlijke banden dikwijls een belangrijke rol.

Het is voor een gemeente dan ook een uitdaging een evenwicht te vinden tussen een haalbare procedure voor het beoordelen van projecten – met een beperkte administratieve last voor de gemeente én voor de organisaties – en een aanvaardbaar niveau van controle en verantwoording van de uitgekeerde toelagen.

6.1 'GROTE' EN 'KLEINE' TOELAGEN

Allereerst kan er in het reglement een onderscheid gemaakt worden tussen 'grote' en 'kleine' toelagen. Voor kleine toelagen kan een eenvoudige administratieve verantwoording volstaan. Bij kleine toelagen blijft het risico voor een gemeente immers beperkt mocht er al eens wat mislopen met een project.

Bij grotere toelagen is het logisch dat een gemeente meer vragen stelt aan de gesteunde organisaties en meer garanties vraagt dat de toelage goed is aangewend.

De stad Antwerpen, bijvoorbeeld, hanteert andere criteria voor projectaanvragen van minder dan 500 euro dan voor projectaanvragen van 500 euro tot 5000 euro. Aanvragen tot 500 euro kunnen het hele jaar door ingediend worden. Ze worden beoordeeld volgens een eenvoudige procedure. Grote toelagen kunnen slechts één maal per jaar worden ingediend en worden beoordeeld door een projectencommissie.

Zie ook de drie voorbeeldscenario's verder in deze pocket.

6.2 EEN EVENWICHTIG AANVRAAGFORMULIER

Het beoordelen van een project start met een evenwichtig aanvraagformulier. Veel gemeenten (maar niet allemaal) gebruiken een standaardformulier voor projectaanvragen. Door de juiste vragen te stellen, kan je heel wat vernemen over de kwaliteit van het project:

- *Het aanvraagformulier moet een weerspiegeling zijn van het reglement.* Beide moeten op elkaar afgestemd zijn. De vragen in het aanvraagformulier moeten een vertaling zijn van de criteria in het reglement.
- Het is *zoeken naar een evenwicht* tussen een zo beperkt mogelijke administratieve overlast en voldoende inhoudelijke informatie om het project naar zijn kwaliteit te kunnen beoordelen.
- Een goed aanvraagformulier bestaat uit *twee delen*: een deel met vragen *over de organisatie* en een tweede deel met vragen *over het project*. In het eerste deel tracht je als gemeente de structuur en de draagkracht van de gesteunde organisatie in kaart te brengen. In het tweede deel tracht je een zicht te krijgen op de kwaliteit van het gesteunde project.
- Het indienen van een aanvraagformulier *mag een inspanning vragen* van de aanvragende organisatie. De lat moet zeker niet laag liggen. Het mag duidelijk zijn dat aanspraak maken op subsidies ook verplichtingen met zich meebrengt. Het formuleren van beknopte, trefzekere antwoorden op inhoudelijke vragen is op zich al een *goede oefening in kwaliteit* voor veel projecten.
- Omschrijf ook welke *bijlagen verplicht* bij een aanvraag gevoegd moeten worden. Ook hier is het zoeken naar een evenwicht. Hou er rekening mee dat feitelijke verenigingen dikwijls niet over officiële statuten, ledenlijsten of een jaarverslag zullen beschikken.

Zie ook, ter inspiratie, een 'voorbeeldaanvraagformulier' in bijlage 1 van deze pocket.

6.3 EÉN OF MEERDERE INDIENINGSMOMENTEN?

Wanneer kunnen organisaties hun subsidieaanvraag indienen? In sommige gemeenten kan dat het hele jaar door. Andere gemeenten hanteren een vaste jaarlijkse indieningsdatum.

Voor kleinere subsidies en vooral voor steunaanvragen voor activiteiten in de gemeente zelf ('Noordwerking') lijkt de eerste keuze de beste. Zo hou je de wachttijd beperkt.

Voor grotere projectaanvragen en vooral als de gemeente met een externe projectcommissie werkt, is één vaste, jaarlijkse beoordelingsprocedure praktisch het meest haalbaar.

6.4 EEN PROJECTENCOMMISSIE? OF TOCH MAAR NIET?

6.4.1 Via de GROS

In de meeste gemeenten beoordeelt de *GROS* zelf de projectaanvragen. De leden van de *GROS* beoordelen de dossiers en formuleren een advies voor de gemeenteraad.

Het formuleren van subsidieadvies is in veel gemeenten één van de belangrijkste bestaansredenen van de *GROS*. Het is belangrijk om de *GROS* die rol te laten spelen. Het debat over de projectaanvragen kan zorgen voor een boeiende dialoog en dynamiek binnen de *GROS*.

Maar dikwijls zijn de leden van de *GROS* dan zowel 'rechter' als 'partij'. Het spreekt voor zich dat een lid niet kan deelnemen aan de beoordeling van zijn eigen projectdossier. Maar het is ook niet altijd eenvoudig om kritisch te zijn tegenover andere leden van de vergadering, waarmee je ook nadien wil blijven samenwerken. Een aparte beoordelingscommissie is dan beter geplaatst om gemotiveerd adviezen te formuleren en om een kritisch gesprek aan te gaan met de aanvragende organisaties.

6.4.2 Via een aparte beoordelingscommissie

In Brugge, Kortrijk en Hasselt worden de projecten beoordeeld door een commissie bestaande uit een aantal leden van de GROS en de ambtenaar. In Aalst, Gent, Antwerpen, Mechelen en Brussel maken ook een aantal onafhankelijk 'experten' deel uit van de beoordelingscommissie. Dat zijn meestal inwoners uit de gemeente of regio die op één of andere manier ervaring hebben met ontwikkelingssamenwerking, maar die niet verbonden zijn aan één van de lokale organisaties.

De opvolging van een dergelijke commissie vraagt natuurlijk wel wat werk. Het is niet toevallig dat vooral grotere gemeenten kiezen voor een commissie. Allereerst krijgen zij te maken met steunaanvragen van een veel grotere diversiteit aan organisaties. Ten tweede hebben zij dikwijls ook een ambtenaar voor ontwikkelingssamenwerking beschikbaar die de commissie kan organiseren en opvolgen. In Antwerpen gebeurt die opvolging door een werkgroep 'subsidies' van de GROS, die hier een aantal keren apart over vergadert.

6.5 GEEF FEEDBACK: VAN FEEDBACK KAN JE LEREN!

De commissie geeft best ook inhoudelijk toelichting bij de adviezen die ze formuleert. Zowel voor de projecten die goedgekeurd als voor projecten die niet goedgekeurd worden, is dat interessant. Van eerlijke feedback kan je immers veel leren.

Een objectieve kijk op de sterke en zwakke punten van een project kan een organisatie helpen haar project te versterken of bij te sturen. Zelfs als een project wordt goedgekeurd, is het leerzaam de zwakkere punten van een dossier aan te stippen.

Sommige gemeenten motiveren *schriftelijk* waarom een project al dan niet weerhouden werd. Andere gemeenten organiseren hiervoor een *feedback-gesprek* met de ambtenaar of met de commissie.

6.6 EEN GOED GESPREK EN EEN BAND VAN VERTROUWEN

Niet alles hoeft op papier te staan. Het is ook van belang om een dialoog en een band van vertrouwen op te bouwen met de projecten in de gemeente. Als ambtenaar, schepen of lid van de GROS ken je de bezielers van die projecten meestal. Initiatieven zijn soms al lang actief in een gemeente en zitten al jaren in de GROS. Zo kan je de evolutie van een project jaar na jaar opvolgen.

Die persoonlijke interactie kan een goede leidraad zijn, maar er is ook een valkuil: de nabijheid en de persoonlijke band maken het dikwijls onmogelijk om objectief afstand te nemen van de beoordeelde projecten.

Daarom organiseren enkele gemeenten de dialoog met initiatieven op een formele en gestructureerde manier. Zij vragen, bijvoorbeeld, aan elke organisatie hun project voor te stellen op de GROS-vergadering of op een aparte 'projectendag'. Of ze voorzien jaarlijks een gesprek met de ambtenaar of met de leden van de commissie.

In Evergem, bijvoorbeeld, hebben de leden van de beoordelingscommissie jaarlijks één of twee *opvolgingsgesprekken* met de verantwoordelijke van de projecten die door de gemeente gesteund worden. De beoordeling is dan geen eenmalig moment, maar wordt een doorlopend proces, waarbij er ruimte is voor feedback en bijsturing. Als gemeente krijg je zo na een tijd een goed beeld van de capaciteit van een project. En je versterkt het project door een soort *coaching* aan te bieden vanuit de expertise die er in de gemeente aanwezig is.

De dienst ontwikkelingssamenwerking van Edegem vroeg alle organisaties een *voorstellingsfiche* in te vullen. Deze fiche is geen projectaanvraag, maar brengt de werking van elke organisatie in kaart. Deze fiches werden samengebracht in een bundel en dienden als vertrekpunt voor een 'forumdag', waar alle initiatieven zichzelf voorstelden en op vragen van anderen antwoordden.

6.7 DE VERDELING VAN DE FONDSSEN?

In het reglement worden best *verdeelsleutels* vastgelegd voor de verschillende uitgavenposten binnen het budget ontwikkelingssamenwerking:

een vaste verhouding tussen Noordwerking en Zuidwerking, een apart budget voor noodhulp enzovoort.

Een aantal gemeenten splitst het budget voor Zuidwerking vervolgens nog eens op in een vooraf bepaald bedrag voor de ngo's (nominale bijdrage aan de 11.11.11 als koepelactie, werking Wereldwinkel...) en een bedrag voor steun aan andere individuele projecten.

In grote lijnen blijken er drie systemen gehanteerd te worden om het beschikbare budget te verdelen:

1. De ingediende projecten krijgen een positief of negatief advies van de GROS of de projectencommissie. De goedgekeurde projecten krijgen dan een toelage in verhouding tot het bedrag dat nodig is om het project te realiseren. Het kan gaan om het totale bedrag dat gevraagd werd of om een bepaald percentage hiervan, soms met een in het reglement vastgelegd maximumbedrag.
2. De ingediende projecten krijgen een positief of negatief advies van de GROS of de projectencommissie. Nadien wordt het beschikbare subsidiebudget gelijk verdeeld onder de goedgekeurde projecten. Elk project krijgt evenveel.
3. De ingediende projecten worden beoordeeld volgens een puntensysteem door de GROS of de projectencommissie. Het beschikbare budget wordt verdeeld onder de goedgekeurde projecten in verhouding tot het aantal behaalde punten.

Het spreekt voor zich dat het derde systeem het meest omslachtige is. Het biedt wel de mogelijkheid om organisaties te 'belonen' en om een aantal elementen van hun werking extra te waarderen. Organisaties kunnen, bijvoorbeeld, extra punten verdienen door deel te nemen aan activiteiten in de gemeente, door een link te leggen met de stedenband, door onderling samen te werken of door aan te tonen dat hun project aandacht heeft voor bepaalde waarden (gender, milieu...).

Anderzijds houdt dit systeem geen rekening met wat er nodig is om een bepaald project te realiseren. Alleen het eerste systeem houdt rekening met wat er daadwerkelijk nodig is voor een project. Dat kan voor sommige projecten een groot bedrag zijn, terwijl andere projecten slechts een kleine toelage vragen.

7 VERSLAGGEVING, VERANTWOOR- DING EN VERANTWOORDINGS- STUKKEN?

7.1 VERANTWOORDINGSSTUKKEN

Het spreekt voor zich dat de gemeenten na uitvoering van het project ook een verantwoording van de aangewende subsidies vragen. Daarbij worden verschillende soorten verantwoordingstukken gevraagd.

Bijna alle gemeenten vragen in het reglement om een uitgebreid jaarverslag of een financieel verslag van het project. Sommige gemeenten eisen alle beschikbare bewijsstukken, zoals facturen, rekeningen en kastickets. Zo in detail gaan, hoeft wellicht niet, maar maak wel duidelijk wat je van een organisatie verwacht. De meeste gemeenten geven niet aan wat het financiële verslag juist moet bevatten en onder welke vorm de boekhouding van een organisatie getoond moet worden.

Dikwijls wordt ook om een inhoudelijk verslag van het verloop van het project gevraagd. Hasselt en Mechelen gebruiken daarvoor een standaardformulier dat de organisaties moeten invullen. Alleen Sint-Niklaas en Gent vragen dat het verantwoordingsdossier ook een *evaluatie* zou bevatten.

Meestal worden ook bewijsstukken gevraagd van de activiteiten die de organisatie in de eigen gemeente zelf organiseerde: verslagen van vergaderingen, uitnodigingen, verslagen van activiteiten enzovoort.

Soms worden ook een aantal bewijsstukken opgevraagd over het juridische statuut van de organisatie: statuten, uittreksels uit het staatsblad, namen van de bestuursleden, btw-statuut... Dikwijls moeten die al ingediend worden bij de subsidieaanvraag.

7.2 ZUIDPROJECTEN ELK JAAR OPNIEUW BEOORDELEN?

In de meeste gemeenten worden de projectsubsidies jaarlijks toegekend. Dat volgt natuurlijk de begrotingslogica van een gemeente. Maar de hele cyclus van aanvraag, beoordeling, subsidiëring en verantwoording jaarlijks inrichten, is erg arbeidsintensief. Is het wel nodig om elk project jaarlijks opnieuw volledig te 'screenen'?

Het is mogelijk om de projectaanvragen die jaar na jaar terugkeren eventueel voor een periode van drie jaar goed te keuren. Op het einde van elk subsidiejaar wordt dan alleen een kort tussentijds rapport gevraagd, met een stand van zaken en een beknopt actieplan voor het volgende jaar. De toelage wordt automatisch verlengd, tenzij er aanwijzingen zijn dat er wat grondig misloopt. Pas na drie werkingsjaren is er opnieuw een uitgebreide screening door de commissie.

Dit is ook het systeem dat de federale overheid (DGOS) hanteert bij het subsidiëren van ngo's. Het geeft de gesubsidieerde organisaties meer zekerheid, omdat ze weten dat hun project minstens drie jaar lang op steun zal kunnen rekenen. Dat is een voordeel voor meer procesmatige projecten met een planning op langere termijn.

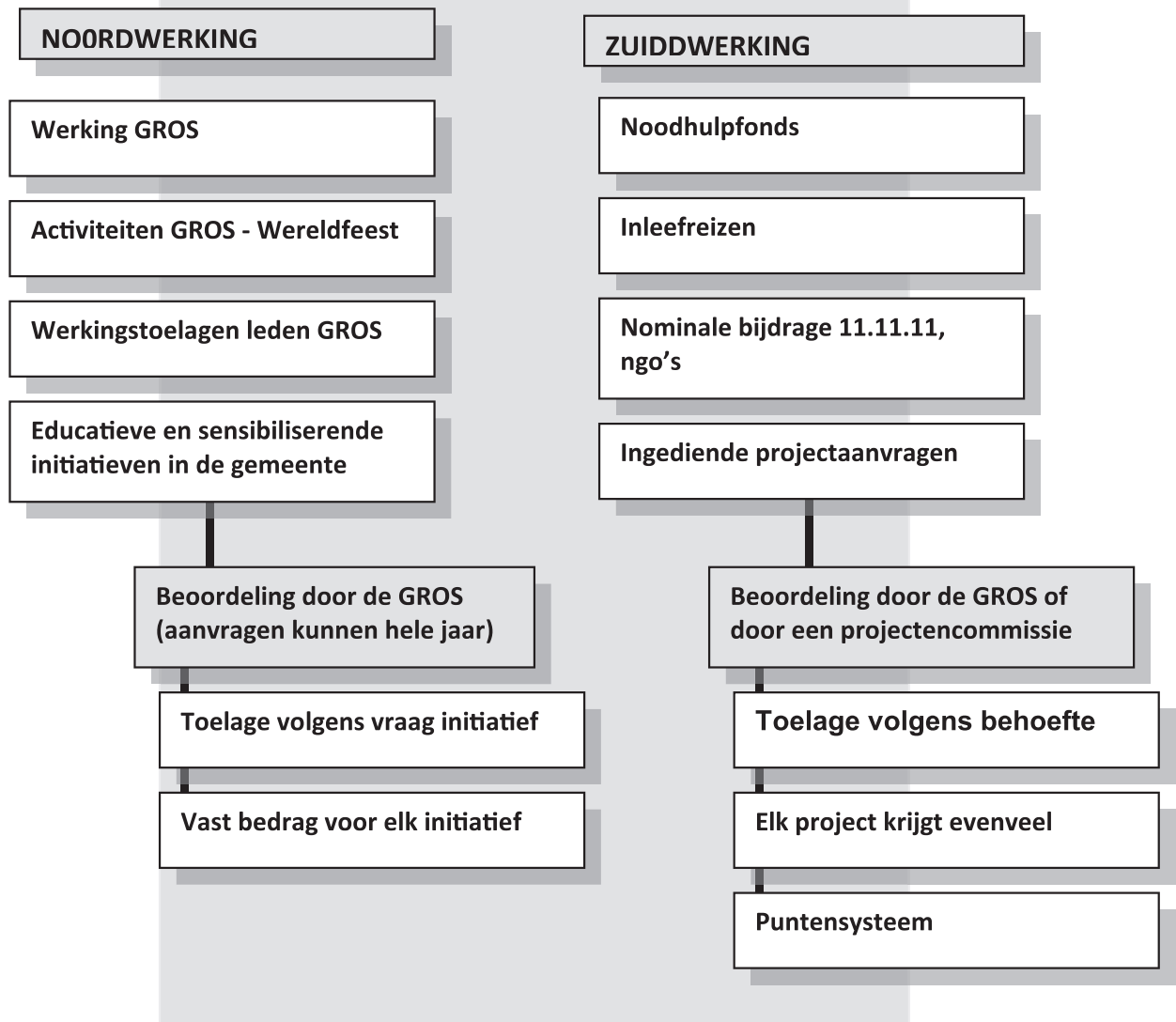
7.3 EEN TOELAGE IN SCHIJVEN UITBETALEN OF NIET?

Sommige gemeenten keren hun toelagen in schijven uit. De laatste schijf wordt dan pas uitbetaald zodra alle verantwoordingsstukken voor het project zijn ingediend en werden goedgekeurd.

Veel reglementen voorzien ook de mogelijkheid om reeds uitgekeerde subsidies eventueel terug te vorderen. Dat is een stok achter de deur voor de gemeente, maar in de praktijk blijkt het terugvorderen van subsidies moeilijk en administratief omslachtig. Gemeenten zetten deze stap zelden en alleen als er sprake is van ernstige problemen of misbruik.

De toelage in één keer uitbetalen, is administratief het eenvoudigst. Ga er dan van uit dat een organisatie die haar toelage niet voldoende kan verantwoorden, zichzelf een stukje 'verbrandt' en het volgende jaar automatisch niet meer in aanmerking komt voor steun.

SUBSIDIEVERDELING

8 DRIE VOORBEELDSCENARIO'S

Eén standaard subsidiereglement samenstellen is onmogelijk. Elke gemeente maakt haar eigen keuzes: keuzes die aansluiten bij de context en bij de traditie in elke gemeente.

Hieronder drie scenario's die kunnen inspireren om de samenwerking met de 4de pijler vorm te geven. De scenario's zijn louter indicatief. De elementen uit de diverse scenario's kunnen perfect gecombineerd worden en kunnen naar behoefte aangepast worden aan de eigen gemeente.

Scenario 1: mogelijk scenario voor een kleine gemeente of voor toelagen kleiner dan 500 euro

- De aanvrager kan een individuele persoon zijn.
- De aanvrager moet inwoner van de gemeente zijn (link met de gemeente).
- De aanvrager hoeft geen lid te zijn van de GROS. Hij moet wel bereid zijn om het project voor te stellen aan de GROS.
- De aanvrager moet tonen hoe hij zijn project zichtbaar zal maken in de gemeente (in de school, pers, jeugdhuis, sympathisanten...) en wie hij achter zich heeft staan.
- Een beknopt aanvraagformulier, met een korte beschrijving van de organisatie en van het project.
- Aanvragen kunnen het hele jaar worden ingediend.
- Beoordeling van de projectdossiers door GROS-vergadering zelf.
- Met beperkte aandacht voor de ontwikkelingsrelevantie van het project (De toelage is vooral een aanmoedigingspremie).
- De toelage kan 100% van het project bedragen en wordt in één keer uitbetaald.
- Verantwoording: een beknopt schriftelijk verslag met bewijsstukken.

Scenario 2: mogelijk scenario voor een middelgrote gemeente of voor toelagen tussen 500 euro en 1250 euro

- De aanvrager moet een gestructureerde organisatie zijn (een feitelijke vereniging of vzw) of deel uitmaken van een grotere organisatie.
- Een vrijwilligerswerking in de gemeente is vereist (link met de gemeente).
- De aanvrager moet geen lid zijn van de GROS. Hij moet wel bereid zijn om het project voor te stellen aan de GROS.
- De aanvrager moet in de loop van het jaar minstens één aantoonbare educatieve of sensibiliserende activiteit inrichten in de gemeente.
- Er is één vaste jaarlijkse datum voor het indienen van projecten.
- Een uitgebreid aanvraagformulier met inhoudelijke vragen over de aanvragende organisatie en het project + financiële planning.
- Beoordeling van de projecten door een beperkte commissie (ambtenaar, een aantal leden van de GROS, eventueel externe expert).

Scenario 3: mogelijk scenario voor een grote gemeente of voor toelagen boven 1250 euro

- De aanvrager moet een gestructureerde organisatie zijn met een aanzienlijk draagvlak (feitelijke vereniging of vzw) of deel uitmaken van een grotere organisatie.
- De aanvrager moet bij een eerste aanvraag statuten en jaarverslagen van de voorbije twee jaren toevoegen.
- Een werking in de gemeente is vereist (link met de gemeente).
- De aanvrager moet betrokken zijn bij de werking van de GROS.
- De aanvrager moet in de loop van het jaar minstens twee aantoonbare educatieve of sensibiliserende activiteiten inrichten in de gemeente.
- Er is één vaste jaarlijkse datum voor het indienen van projecten.
- Een uitgebreid aanvraagformulier met inhoudelijke vragen over de aanvragende organisatie en over het project + financiële planning.
- De projecten worden beoordeeld door een onafhankelijke commissie (ambtenaar, onafhankelijke experts + eventueel leden van de GROS).
- Grondige screening van de kwaliteit van het project aan de hand van inhoudelijke beoordelingscriteria (ontwikkelingsrelevantie, sterkte van de lokale partner, participatie, eigenaarschap, duurzaamheid...).
- Een jaarlijks gesprek met de commissie of een voorstelling van het project aan de leden van de GROS.

- De commissie voorziet een gemotiveerd advies met feedback over de inhoud van het project.
- De toelage bedraagt maximaal 80% van het project (20% eigen middelen).
- De toelage wordt eventueel uitbetaald in schijven. De tweede schijf wordt uitbetaald na het indienen van verantwoordingsstukken.
- Verantwoording: narratief jaarverslag van activiteiten in het Zuiden en het Noorden + financieel jaarverslag + (voor zover mogelijk) bewijsstukken voor de uitgaven die betrekking hebben op het project + bewijsstukken sensibiliseringsactiviteiten in de gemeente.
- Kritische aandacht voor de ontwikkelingsrelevantie en voor de kwaliteit van het project.
- De toelage bedraagt maximaal 80% van het project (20% eigen middelen) en wordt in één keer uitbetaald.
- Verantwoording: narratief verslag + financieel verslag + bewijsstukken voor de uitgaven die betrekking hebben op het project + bewijsstukken sensibiliseringsactiviteit in de gemeente.

9 WAAR KAN JE TERECHT VOOR MEER INFORMATIE EN VOOR ONDERSTEUNING?

In Vlaanderen zijn verschillende organisaties actief bezig met de ondersteuning van het gemeentelijk Noord-Zuidbeleid. Er is ook een aantal interessante websites waar je terecht kan voor algemene informatie of met specifieke vragen.

9.1 DE NOORD-ZUIDKAART

www.noordzuidkaart.be is een website die het ontwikkelingsbeleid van de Vlaamse gemeenten in kaart brengt. Je vindt er een overzicht van heel Vlaanderen en een aantal pagina's per gemeente. Zo kan je opzoeken wie er plaatselijk actief is en wat de stand van zaken is van het gemeentelijk ontwikkelingsbeleid in elke gemeente.

De Noord-Zuidkaart is een gemeenschappelijk initiatief van 11.11.11, VWSG en de Vlaamse provincies.

Voor meer informatie: www.noordzuidkaart.be

9.2 DE VERENIGING VAN VLAAMSE STEDEN EN GEMEENTEN (VWSG)

VWSG zet zich al sinds 1998 in om ontwikkelingssamenwerking op gemeentelijk vlak als beleidsthema op de voorgrond te plaatsen. Van bij de start waren zij betrokken bij de conceptualisatie van de Vlaamse en federale programma's voor gemeentelijke internationale samenwerking.

Ondertussen kreeg VWSG-Internationaal het mandaat van de Vlaamse overheid om de gemeenten te ondersteunen in het kader van het decreet

convenants gemeentelijke ontwikkelingssamenwerking (2004). VVSG-internationaal biedt zo:

- *informatie en communicatie* aan alle gemeenten van Vlaanderen en Brussel;
- *advies en ondersteuning* aan alle convenantgemeenten en aan gemeenten die interesse hebben om actiever te worden op vlak van internationale samenwerking;
- *vorming* voor ambtenaren, mandatarissen en GROS-medewerkers;
- *netwerking* voor gemeenten (rond thema's of in het kader van de stedenbanden).

Als koepel van de lokale besturen, behartigt VVSG ook de belangen van de lokale besturen tegenover de Vlaamse en federale overheid en de Europese Commissie en neemt zij deel aan tal van werkgroepen binnen de Europese en internationale koepels van lokale besturen.

Voor meer informatie: <http://www.vvsg.be/Internationaal/Pages/default.aspx> of contacteer Christophe Ramont of Ilse Renard, stafmedewerkers VVSG-Internationaal op 02/211 56 16, christophe.ramont@vvsg.be en ilse.renard@vvsg.be

9.3 11.11.11

Als Koepel van de Noord-Zuidbeweging in Vlaanderen heeft 11.11.11 een lange traditie in het ondersteunen van het gemeentelijk ontwikkelingsbeleid. Vele vrijwilligers zijn lokaal nauw betrokken bij de uitbouw van het ontwikkelingsbeleid via de Gemeentelijke Raden voor Ontwikkelingssamenwerking (GROSSEN). De GROS-medewerkers van het steunpunt lokaal ontwikkelingsbeleid van 11.11.11 zijn steeds beschikbaar om de werking van de GROS lokaal mee te begeleiden en advies te verstrekken bij de uitbouw van het beleid. 11.11.11 organiseert jaarlijks een aantal regionale ontmoetings- en vormingsmomenten voor GROS-medewerkers, schepenen en ambtenaren. En de 'gemeentelijke Noord-Zuidfiches' op de website van 11.11.11 (www.11.be/gemeenten) bieden bovendien heel wat informatie aan over de verschillende thema's van het gemeentelijk Noord-Zuidbeleid. Voor meer informatie: www.11.be/gemeenten of contacteer gros@11.be.

Het provinciale secretariaat van 11.11.11 in jouw provincie:

- 11.11.11-Antwerpen, 03/281 06 62, antwerpen@11.be
- 11.11.11-Limburg, 011/87 14 80, limburg@11.be
- 11.11.11-Oost-Vlaanderen, 09/233 02 03, oost-vlaanderen@11.be
- 11.11.11-Vlaams-Brabant/Brussel, 02/536 11 53, vlaams-brabant@11.be
- 11.11.11-West-Vlaanderen, 051/24 06 13, west-vlaanderen@11.be

9.4 HET 4DE PIJLERSTEUNPUNT

Het Vlaamse 4de pijlersteunpunt is een initiatief van het Vlaams Agentschap voor Ontwikkelingssamenwerking, in samenwerking met 11.11.11, om de vele 4de pijlerinitiatieven in Vlaanderen actief te ondersteunen met informatie, advies, vorming en ontmoetings- en uitwisselingsmogelijkheden.

De website www.4depijler.be biedt de 4de pijlerinitiatieven een eigen forum en bij de *helpdesk* van het steunpunt kan iedereen terecht met al zijn vragen over ontwikkelingssamenwerking.

Het steunpunt wil ook gemeenten begeleiden die uitkijken naar een adequate manier om de samenwerking met 4de pijlerinitiatieven in hun gemeente vorm te geven.

Voor meer informatie: www.4depijler.be, info@4depijler.be, 02/536 11 56

9.5 VAIS – DE VLAAMS OVERHEID

De Vlaamse overheid wil steden en gemeenten aanmoedigen om een eigen Noord-Zuidbeleid uit de grond te stampen. Om deze opdracht te vervullen hebben gemeenten middelen nodig en daarom werden de *convenants gemeentelijke ontwikkelingssamenwerking* in het leven geroepen. Een convenant is een overeenkomst tussen de Vlaamse Regering en een gemeente waarin een subsidie wordt toegekend in ruil voor het uitwerken van een strategisch driejarenplan. Gemeenten hebben de mogelijkheid om een directe samenwerking met een zuidelijke partnergemeente aan te gaan. De stedenband maakt het mogelijk om een verbintenis te concretiseren. Het gaat hier om een politiek en maatschappelijk gedragen samenwerkingsakkoord tussen twee lokale besturen. Maar een stedenband is geen vereiste om een convenant aan te gaan.

Elk jaar krijgen gemeenten de kans om voor 1 oktober een aanvraag in te dienen bij het Vlaams Agentschap voor Internationale Samenwerking (VAIS).

Voor meer informatie: www.vlaanderen.be/ontwikkelingssamenwerking

9.6 DE PROVINCIALE DIENSTEN VOOR ONTWIKKELINGSSAMENWERKING

Ook de Vlaamse provincies zijn al gedurende lange tijd actief binnen het ontwikkelingsbeleid, dit elk op hun eigen manier. Toch is er een aantal gelijkenissen tussen de provincies. Alle Vlaamse provincies ondersteunen projecten in het Zuiden en alle provincies werken rond educatie en sensibilisatie, onder andere via het federale programma Kleur Bekennen.

De provinciale diensten voor ontwikkelingsamenwerking voorzien ook een actieve ondersteuning voor het lokale ontwikkelingsbeleid. Elke provincie pakt dit anders aan, met ondermeer vorming, voor 4de pijlerinitiatieven, vormen voor ambtenaren en GROS-medewerkers of financiële steun aan projecten in het Zuiden of aan sensibiliserende en educatieve activiteiten in de provincie.

Meer informatie via de provinciale diensten voor ontwikkelingssamenwerking:

- Antwerpen: 03/240 56 85, dnz@provant.be, www.provant.be
- Limburg: 011/23 72 96, ontwikkelingssamenwerking@limburg.be, www.limburg.be
- Oost-Vlaanderen: 09/267 75 88, agnes.verspreet@oost-vlaanderen.be, www.oost-vlaanderen.be
- Vlaams-Brabant: 016/26 73 53, ontwikkelingssamenwerking@vlaams-brabant.be, www.vlaamsbrabant.be
- West-Vlaanderen: 051/26 50 50, pnzc@west-vlaanderen.be, www.west-vlaanderen.be

10. BIJLAGEN

BIJLAGE 1: VOORBEELDAANVRAAGFORMULIER VOOR GEMEENTELIJKE NOORD-ZUIDSUBSIDIES

Dit aanvraagformulier is een voorbeeld van hoe een grondig aanvraagformulier eruit kan zien. Dit voorbeeld is in grote mate gebaseerd op het aanvraagformulier van de provincie West-Vlaanderen, die een lange traditie heeft in het ondersteunen van 4de pijlerinitiatieven.

Het aanvraagformulier is opgedeeld in vier onderdelen:

1. gegevens over de aanvragende organisatie
2. gegevens over de uitvoerende organisatie/partnerorganisatie in het Zuiden
3. gegevens over het project
4. financiële gegevens

Vraag de organisaties de vragenlijst bij voorkeur elektronisch in te vullen. Dat vereenvoudigt de administratie. Voor sommige vragen is er meer ruimte nodig dan voor anderen. Hou hier rekening mee. Voorzie eventueel 'invulvakken'. Maar zelfs voor de meer complexe open vragen worden de antwoorden best beperkt tot maximaal 10 regels. Dat dwingt de aanvragers hun gegevens beknopt en kernachtig te formuleren.

Deel 1: Over de aanvragende organisatie

1. Gegevens betreffende de aanvragende organisatie

- a. Naam aanvragende organisatie:
- b. Wat wil jullie organisatie bereiken? Wat is het doel van de organisatie? (omschrijf kort de missie van jullie organisatie)
- c. Wat doet jullie organisatie? Wat doen jullie om het doel van de organisatie te bereiken? (omschrijf kort de hoofdactiviteit van organisatie)
- d. Wanneer werd de organisatie opgericht?
- e. Is jullie organisatie:
 - o een vzw
 - o een feitelijke vereniging

- een erkende ngo
- andere:
 - korte voorstelling van de organisatie (voeg eventueel een voorstellingsfolder of brochure toe)

2. Contactgegevens

- a. Adres van de organisatie:
 - Adres:
 - Tel.
 - E-mail:
 - Website organisatie:
- b. Contactpersoon in de gemeente:
 - Naam:
 - Functie in de organisatie:
 - Adres:
 - Relatie tot of verankering met het ingediende project:

3. Gegevens over de activiteiten van de organisatie

- a. Welke educatieve acties of activiteiten worden in de gemeente georganiseerd om het project zichtbaar te maken? (vormingsmomenten, voorstellingen, schoolwerking, pers...)
- b. Welke financiële acties worden in de gemeente georganiseerd in functie van het project?
- c. Welke samenwerkingsverbanden heeft jullie organisatie met andere organisaties in het kader van dit project (overkoepelende organisatie, verenigingen, overheden, bedrijven, scholen...)
- d. Hoeveel medewerkers/vrijwilligers telt jullie organisatie?
- e. Hoe groot is de jaarlijkse omzet van jullie organisatie?
- f. Beschikt jullie organisatie over een jaarverslag en/of financieel verslag van het voorbije werkjaar? (gelieve dit verslag eventueel in bijlage toe te voegen)
 - jaarverslag
 - financieel verslag
- g. Reikt jullie organisatie fiscale attesten uit voor giften:
 - Ja, we hebben hiervoor zelf een erkenning
 - Ja, via een andere organisatie, namelijk
.....
 - Nee

Deel 2: Over de uitvoerende organisatie/partnerorganisatie in het Zuiden

1. Contactgegevens van de partnerorganisatie in het Zuiden

- a. Naam van de organisatie:
- b. Contactpersoon binnen de organisatie (in het Zuiden):
Functie in de organisatie:
(post)adres:
Tel: Fax:
E-mail:
- c. Adres waar de organisatie of het project gevestigd is:
Straat:
Dorp/wijk:
Gemeente:
Staat/Provincie
Land
Tel: Fax:
E-mail: Website:

2. Inhoudelijke gegevens betreffende de uitvoerende organisatie

- a. Wat is het doel van de organisatie? Wat streeft de organisatie na?
Volgens welke visie werken jullie?
- b. De hoofdactiviteit van organisatie:
- c. Wat is de doelgroep van de organisatie? Hoeveel en welke mensen bereiken zij?
- d. Korte voorstelling en geschiedenis van de organisatie (voeg eventueel een voorstellingsfolder-brochure toe):

Deel 3: Over het project

1. Benaming/Titel van het project:

2. **Projectomschrijving:** (wat zal er precies gebeuren met de gevraagde toelage?)

3. **Wat wil het project bereiken op lange termijn?** Aan welke problemen wil het project een oplossing geven? Welke impact wil het project hebben op de levensomstandigheden ginds?

4. **Wat zijn de concrete doelstellingen van het project op korte en middellange termijn?**

5. **Welke doelgroep beogen jullie met dit project?** (aantal betrokkenen, gebied, reikwijdte van het project)
6. **Welke inspraak heeft de doelgroep?** Hoe wordt de doelgroep betrokken bij de planning, de uitvoering en het beheer van het project?
7. **Welke stappen/acties worden gezet om dit doel te bereiken?** (fasering)
8. **Wanneer ging/gaat het project van start? Geef (indien mogelijk) ook de verwachte einddatum.**
9. **Hoe gaan jullie bepalen of het project zijn doel bereikt? Wanneer vinden jullie het project geslaagd?** (succescriteria)
10. **Welke maatregelen worden genomen in functie van de duurzaamheid van het project?** (zodat het project ook verdergaat ook na de steun aan het project?)
11. **Welke partners, organisaties, verenigingen, overheden zijn er nog betrokken bij de uitvoering van het project?**
12. **Is er bij de uitvoering van het project ook aandacht voor volgende aspecten**

de bijzondere situatie van vrouwen	☐ ja	☐ in mindere mate	☐ nee	☐ weet niet
de impact op de lokale economie	☐ ja	☐ in mindere mate	☐ nee	☐ weet niet
de impact op het milieu	☐ ja	☐ in mindere mate	☐ nee	☐ weet niet
de situatie van kwetsbare bevolkingsgroepen/ minderheidsgroepen	☐ ja	☐ in mindere mate	☐ nee	☐ weet niet
samenwerking met de lokale overheid	☐ ja	☐ in mindere mate	☐ nee	☐ weet niet

Geef eventueel toelichting:

Voeg in bijlage bij dit aanvraagformulier indien mogelijk een kaart van de regio met een aanduiding waar het project zich situeert.

Deel 4: Financiële gegevens over het project

1. Voeg in bijlage bij dit aanvraagformulier een begroting in EURO toe met zowel inkomsten als uitgaven voor het project
2. Wat is de totale kostprijs van het project waarvoor jullie een aanvraag indienen:?
3. Wat is jullie eigen bijdrage aan het project? (door de organisatie, steungroep, vriendenkring, sponsors...)
4. Wat zijn de inkomsten en inkomstenbronnen in het land zelf waar het project plaatsvindt?
5. Welke andere subsidies zijn er voor dit project? Welke andere overheden ondersteunen dit project?
6. Gevraagde toelage aan de gemeente:
7. Rekeningnummer in België waarop de eventuele toelage kan gestort worden:
□□□-□□□□□□□□-□□
Op naam van:
Adres:

Ondergetekende, aanvrager van een projecttoelage, bevestigt dat de in dit aanvraagformulier opgenomen gegevens volledig en juist zijn. Bij eventuele wijzigingen in de projecttoestand zal ik de gemeentelijk administratie daarvan op de hoogte brengen.

Ik verbind me er toe om minstens jaarlijks én bij elke nieuwe aanvraag een inhoudelijk werkingsverslag over het project en een financieel verslag met de nodige bewijsstukken (rekeningen, facturen, kostennota's) te bezorgen.

Datum:
Naam:
Organisatie:
Functie:
Handtekening:

BIJLAGE 2: ORGANISATIEFICHE

Hoe krijg je een beeld op de projecten in je gemeente en hoe leer je elkaar kennen?

Deze organisatiefiche is gebaseerd op de organisatiefiche die werd uitgewerkt door de gemeente Edegem. De Gemeentelijke Raad en Dienst voor Ontwikkelingssamenwerking van Edegem vroegen alle organisaties die actief zijn in Edegem deze fiche in te vullen. Aansluitend werd een projectendag georganiseerd waar alle organisaties hun werking kort aan elkaar kwamen voorstellen.

I. ALGEMENE INFORMATIE			
Naam organisatie:			
Rechts-persoon:			
Maatschappelijke zetel:			
Naam partner-organisatie:		Land(en)	
Geschiedenis van de samenwerking: Ontstaan/ jaartal/ aanleiding/ probleemstelling/ visie			
Doel van de organisatie: Wat wil jullie organisatie bereiken? Wat is jullie missie?			
Is jullie organisatie onderdeel van een overkoepelende organisatie?	☐ JA	☐ NEE	Zo ja, welke?
Heeft jullie organisatie statuten?	☐ JA	☐ NEE	Datum publicatie Staatsblad

Voorziet jullie organisatie fiscale attestaten?	☐ JA	☐ NEE	Via een eigen erkenning of via een andere organisatie? Welke?
Bestuur: organogram			
<i>Eigen organisatie</i>		<i>Partnerorganisatie</i>	
Functie	Naam	Functie	Naam
Leden:			
<i>Eigen organisatie</i>		<i>Partnerorganisatie</i>	
Totaal:		Totaal:	
Actieve leden (vrijwilligers):		Actieve leden:	
Steunende leden (schenkers):		Steunende leden:	
Andere soorten:		Andere soorten:	
Vrijwilligers:			
<i>Eigen organisatie</i>		<i>Partnerorganisatie</i>	
Aantal (schatting):		Aantal (schatting):	Naam
Taken:		Taken:	
Werkuren per maand:		Werkuren per maand:	
Verzekering:		Verzekering:	
Vergoeding:		Vergoeding:	
Vorming:		Statuut:	

Zijn er medewerkers met specifieke beroepservaring in het domein waarin jullie actief zijn in jullie organisatie?	☐ JA	☐ NEE	Zo ja, welke?
Voorzien jullie vorming voor de medewerkers en vrijwilligers?	☐ JA	☐ NEE	Zo ja, welke?
Sturen jullie ook vrijwilligers uit naar jullie project in het Zuiden?	☐ JA	☐ NEE	Toelichting?

II. BOEKHOUDING

Beschikt jullie organisatie over een jaarverslag en/of financieel verslag?	☐ JA	☐ NEE	Wordt dit jaarverslag gepubliceerd? Waar kan het publiek het jaarverslag consulteren?	
Inkomsten:	<i>Overzicht bronnen</i>		€	%
	Verkoop			
	Giften			
	Subsidies			
	Activiteiten			
	Andere			
	TOTAAL			100 %
Uitgave:	<i>Soorten</i>		€	%
	Beheerskosten			
	Sensibilisering			
	Activiteiten			
	Vervoer			
	Effective hulp			
	Andere			
	TOTAAL			100 %
Jaarlijks budget:	€			
Commentaar/toelichting:				

III. PROJECTWERKING in het ZUIDEN

PROJECT 1			
Naam van het project:			
Huidige probleemstelling:			
Jullie aanpak (Wat is jullie doelstelling en welke acties ondernemen jullie?)			
Hoe verloopt het overleg tussen partners?			
Vorming voor leden:			
Maken jullie een (jaar)planning op samen met de partnerorganisatie?	☐ JA	☐ NEE	Welke?
Maken jullie een (jaar)-planning op samen met de partnerorganisatie?	☐ JA	☐ NEE	Commentaar:
Welke activiteiten ondernemen jullie om het project te <i>evalueren</i> en <i>bij te sturen</i> ?			

Indien meer dan 1 project:

PROJECT 2			
Naam van het project:			
Huidige probleemstelling:			
Jullie aanpak (Wat is jullie doelstelling en welke acties ondernemen jullie?)			
Hoe verloopt het overleg tussen partners?			
Vorming voor leden:			
Maken jullie een (jaar)-planning op samen met de partnerorganisatie?	☐ JA	☐ NEE	Welke?
Maken jullie een (jaar)-planning op samen met de partnerorganisatie?	☐ JA	☐ NEE	Commentaar:
Welke activiteiten ondernemen jullie om het project te evalueren en bij te sturen?			

IV. WERKING EN ACTIVITEITEN IN HET 'NOORDEN'

Welke <i>fondsenwervende</i> activiteiten worden georganiseerd in functie van het project?		Soort activiteit	Resultaten
	1		
	2		
	3		
Welke educatieve activiteiten worden georganiseerd in functie van het project?		Soort activiteit	Resultaten
	1		
	2		
	3		

V. SAMENWERKINGSVERBANDEN

Welke samenwerkingsverbanden heeft jullie organisatie in het kader van dit project (overkoepelende organisatie, verenigingen, overheden, scholen, bedrijven, sponsors...)		Soort activiteit	Resultaten
	1		
	2		
	3		
	4		
	5		

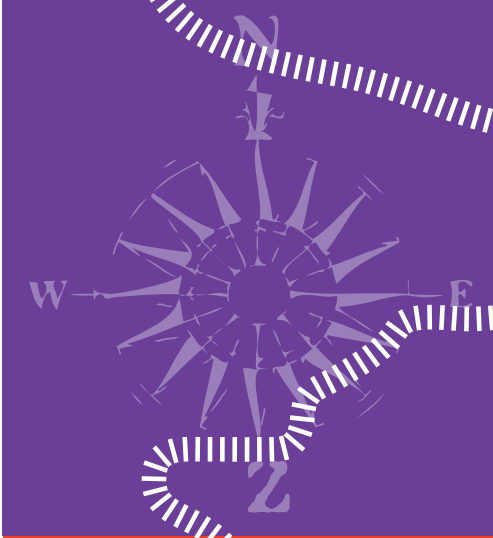
VI. COMMUNICATIE

Hoe communiceert jullie organisatie met het publiek en met jullie achterban?

		Welke? Hoe? Hoe dikwijls? Waar?
☐	Website	
☐	Nieuwsbrief	
☐	Elektronische nieuwsbrief	
☐	Facebookpagina	
☐	Folders	
☐	Infostands	
☐	Informatieve activiteiten	
☐	Via de pers	
☐	Via de scholen	
☐	Andere	

VII. CONSTRUCTIEVE SWOT (OM ZELF VAN TE LEREN)

	Eigen organisatie	Partnerorganisatie
Sterke punten:		
Zwakke punten:		
Kansen:		
Bedreigingen:		
Suggesties, commentaar:		

ISBN 978-2-509-00841-1

9 782509 008411